

NEO TELEKONNIKA

Wykład 12

prof. UW, dr hab. Edyta Jurewicz
pok. nr 1055

NEOTEKTONIKA – nauka o młodych i współczesnych ruchach tektonicznych

Termin zdefiniowany przez Władimira Obruczewa w 1948 r.

Czynniki

- ruch płyt litosferycznych
- reakcje izostatyczne np. po ustąpieniu lodowca
- wulkanizm
- współczesne procesy sedymentacji i denudacji
- halokineza, glacitektonika
- działalność człowieka

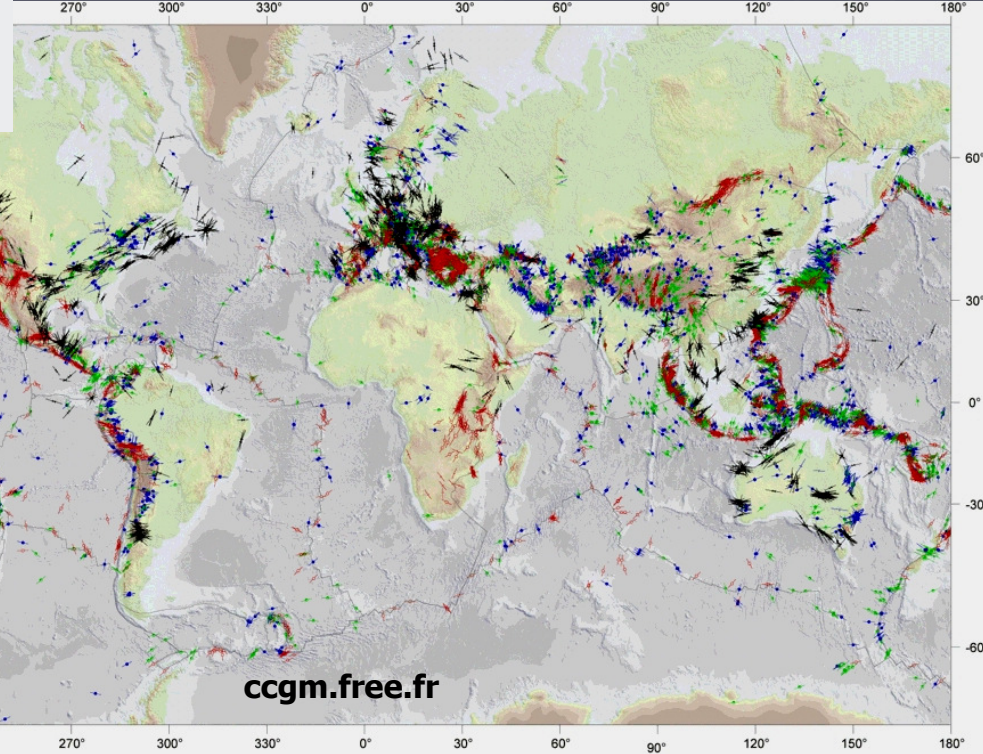
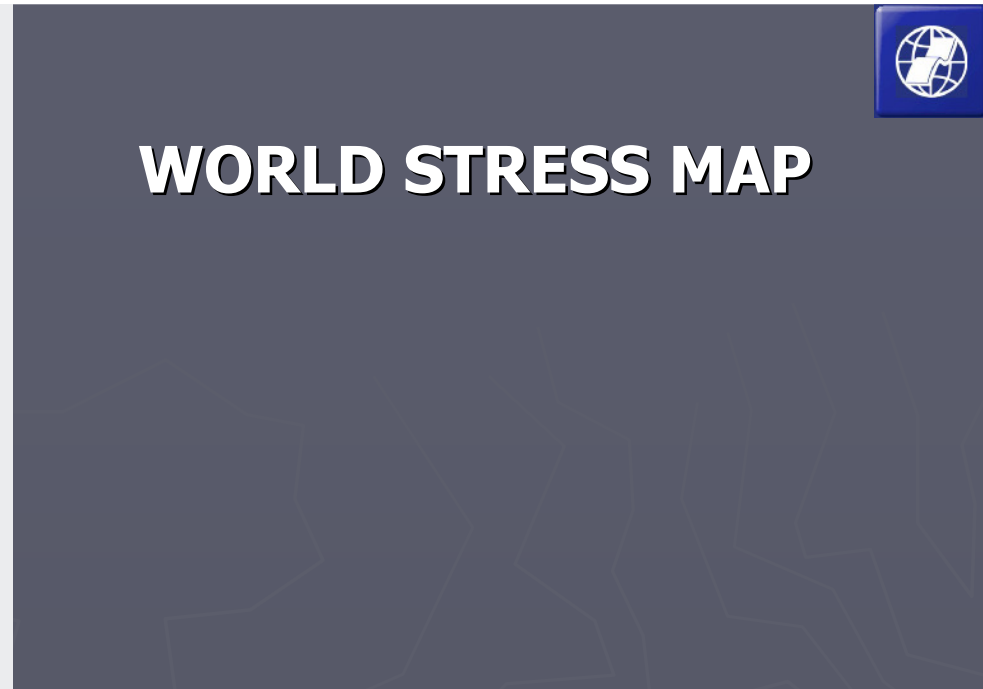
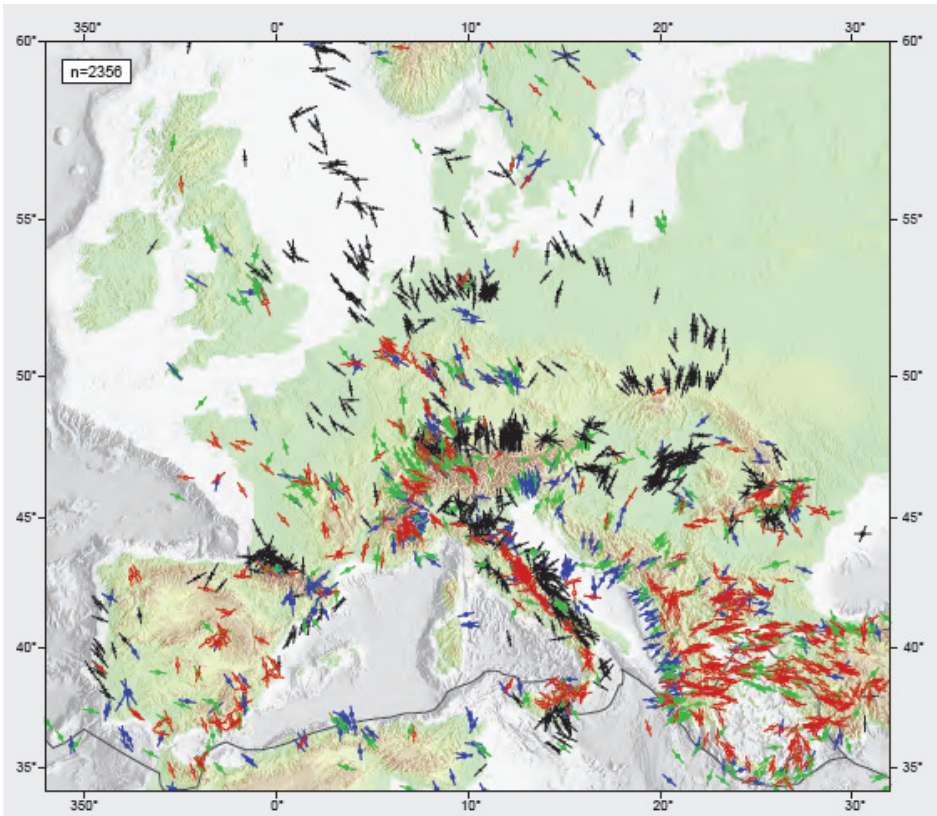
Przejawy

- trzęsienia ziemi
- żywa morfologia (skarpy, zmiana linii brzegowej, aktywne osypiska, osuwiska, lawiny)
- sieć hydrograficzna (przełomy, zmiana biegu rzek, położenie tarasów)
- zmiany odległości i wysokości
- wody (źródła, gorące źródła, ucieczka wody, trawertyny)
- gazy H_2S , CO_2 , CH_4 , anomalie helowe
- anomalie grawimetryczne
- zmiany prędkości fal sejsmicznych
- naprężenia szczątkowe

WORLD STRESS MAP

dc-app3-14.gfz-potsdam.de

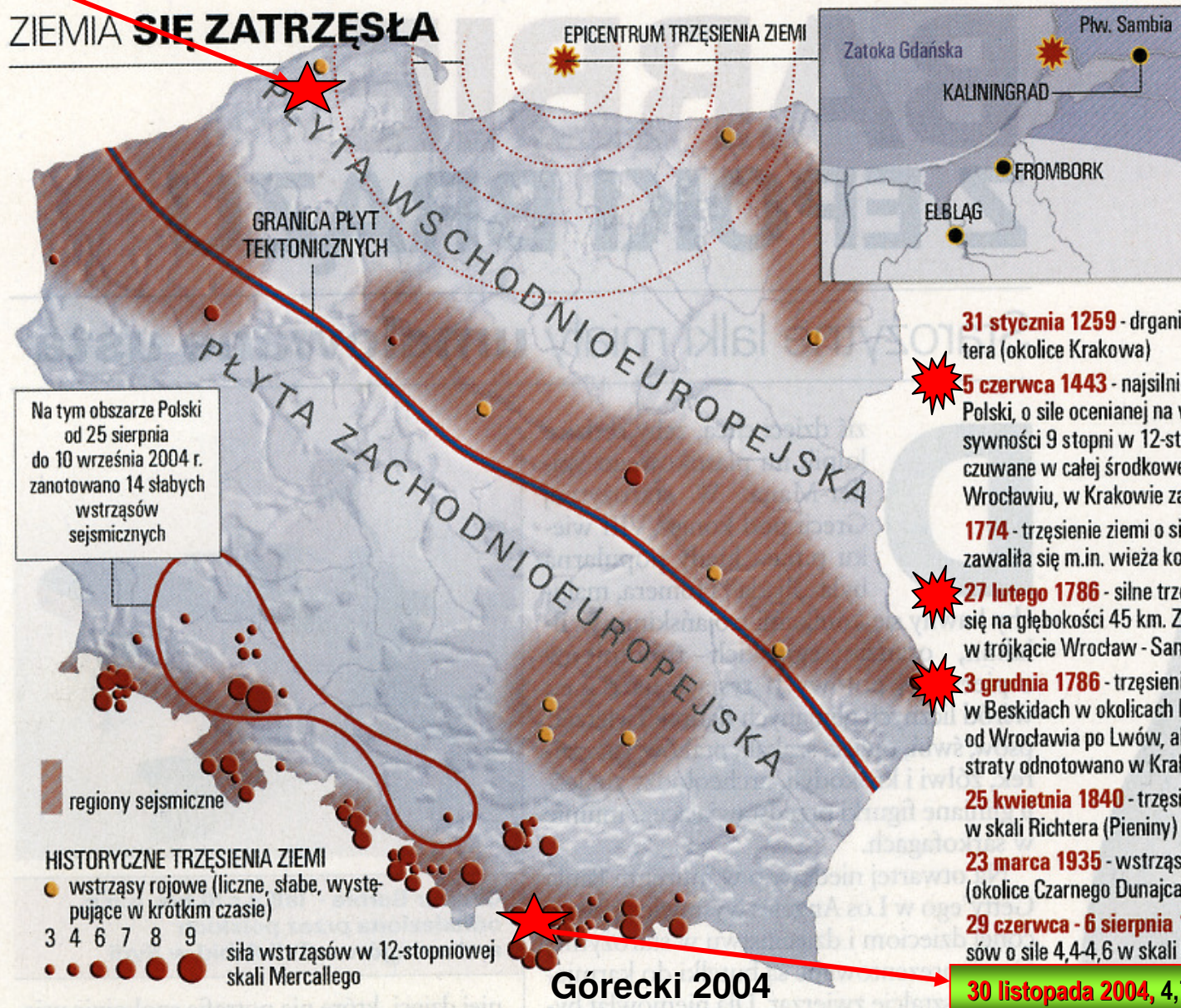

Trzęsienia Ziemi w Polsce

16 grudnia 2008, 5,3 w skali Richtera, Słupsk

ZIEMIA SIĘ ZATRZĘŚLA

Na tym obszarze Polski od 25 sierpnia do 10 września 2004 r. zanotowano 14 słabych wstrząsów sejsmicznych

EPICENTRUM TRZĘSIENIA ZIEMI

21 września 2004 - wstrząsy o sile 5 stopni w skali Richtera odczuwane w północno-wschodniej Polsce

Większość historycznych trzęsień ziemi na terenie Polski koncentrowała się w południowych rejonach kraju. Ich siła wynosiła od 1,6 do ponad 6 stopni w skali Richtera

31 stycznia 1259 - drgania o sile szacowanej na 6 stopni w skali Richtera (okolice Krakowa)

5 czerwca 1443 - najsilniejsze z historycznych trzęsień na obszarze Polski, o sile ocenianej na więcej niż 6 stopni w skali Richtera oraz intensywności 9 stopni w 12-stopniowej skali Mercallego; wstrząsy były odczuwane w całej środkowej Europie; największe straty odnotowano we Wrocławiu, w Krakowie zawałiło się sklepienie kościoła św. Katarzyny

1774 - trzęsienie ziemi o sile 5 stopni w skali Richtera, w czasie którego zawałiła się m.in. wieża kościelna w Raciborzu (Śląsk)

27 lutego 1786 - silne trzęsienie ziemi, którego hipocentrum znajdowało się na głębokości 45 km. Zniszczenia objęły znaczny obszar położony w trójkącie Wrocław - Sandomierz - Wiedeń

3 grudnia 1786 - trzęsienie o sile 6 stopni w skali Richtera z epicentrum w Beskidach w okolicach Myślenic; wstrząsy odczuwane były od Wrocławia po Lwów, ale także na Słowacji i w Czechach; znaczne straty odnotowano w Krakowie

25 kwietnia 1840 - trzęsienie o sile około 5 stopni w skali Richtera (Pieniny)

23 marca 1935 - wstrząsy o sile 4,3 stopni w skali Richtera (okolice Czarnego Dunajca)

29 czerwca - 6 sierpnia 1992, 1-3 marca 1993 - dwie serie wstrząsów o sile 4,4-4,6 w skali Richtera (Krynica Górská)

Górecki 2004

30 listopada 2004, 4,7 w skali Richtera, Czarny Dunajec

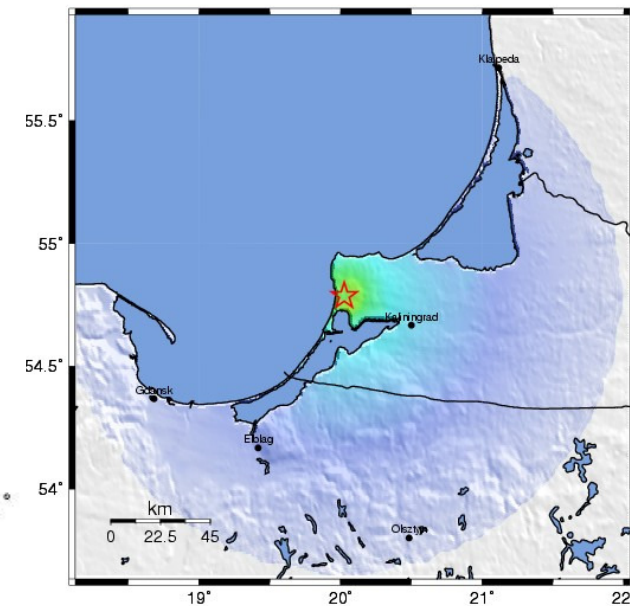
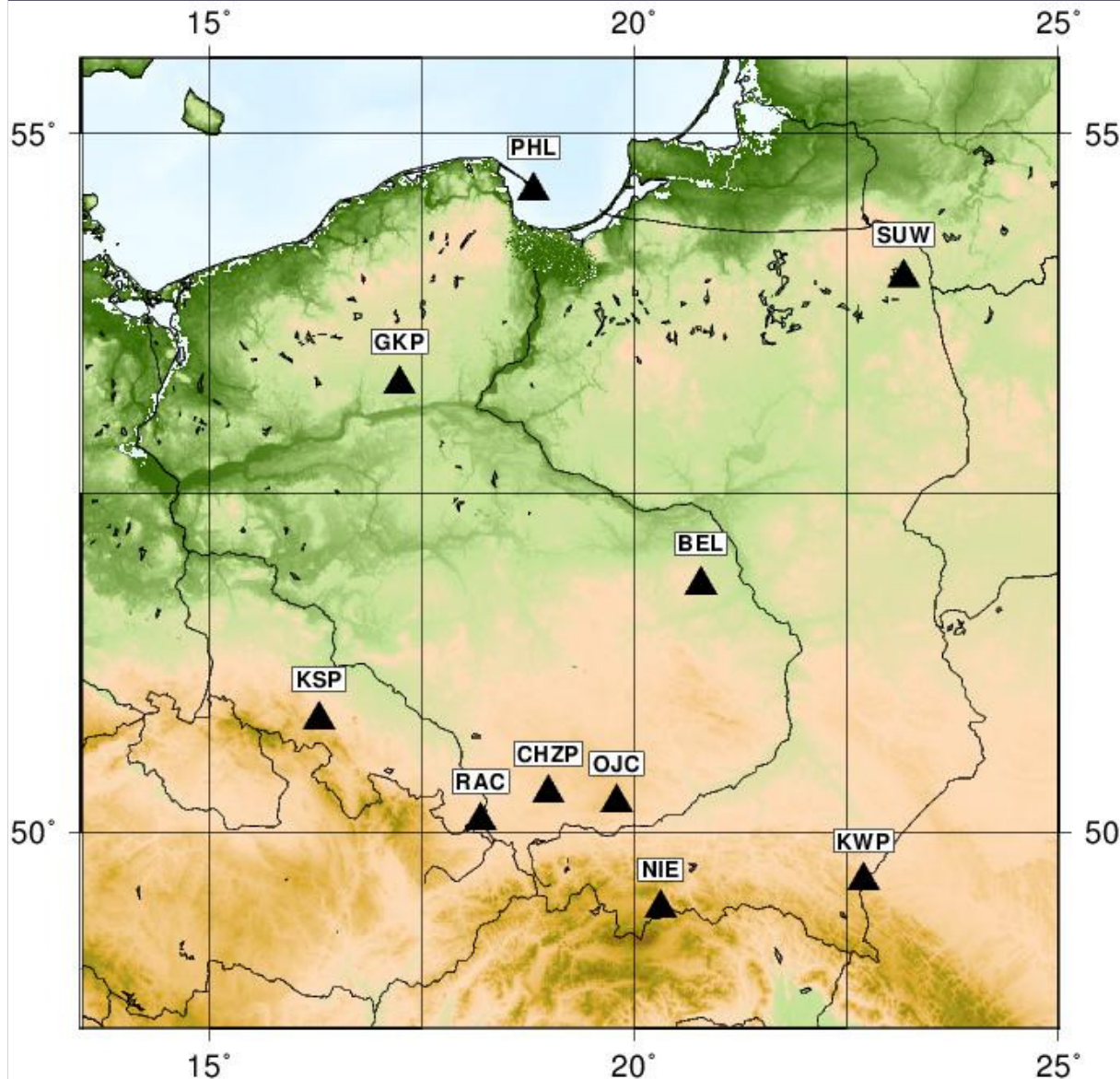

IZOSTATYCZNA KOMPENSACJA PO USTĄPIENIU LĄDOŁODU

Kaliningrad, 21 września 2004

hipocentrum 10km
magnituda 5,0

IGS Rapid Instrumental Intensity Map Epicenter: 21 miles WNW of Kaliningrad, Russia
Tue Sep 21, 2004 01:32:30 PM PDT M 5.0 N54.79 W20.03 Depth: 10.0km ID:nrbq

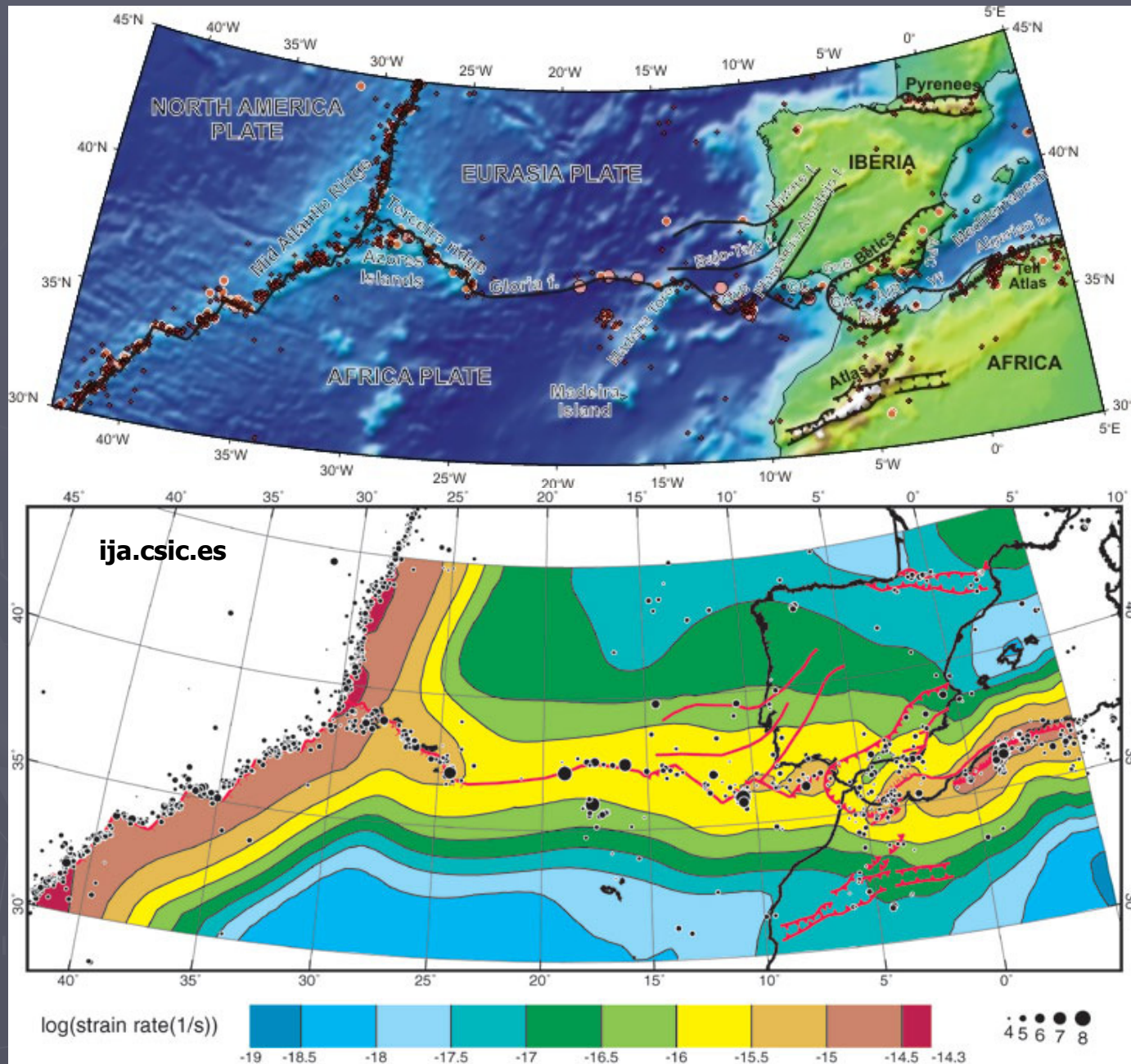

PERCEIVED SHAKING	Not felt	Weak	Light	Moderate	Strong	Very strong	Severe	Violent	Extreme
POTENTIAL DAMAGE	none	none	none	Very light	Light	Moderate	Moderate/Heavy	Heavy	Very Heavy
PEAK ACC (%g)	<.17	.17-1.4	1.4-3.9	3.9-9.2	9.2-18	18-34	34-65	65-124	>124
PEAK VEL (cm/s)	<0.1	0.1-1.1	1.1-3.4	3.4-8.1	8.1-16	16-31	31-60	60-116	>116
INSTRUMENTAL INTENSITY	I	II-III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X+

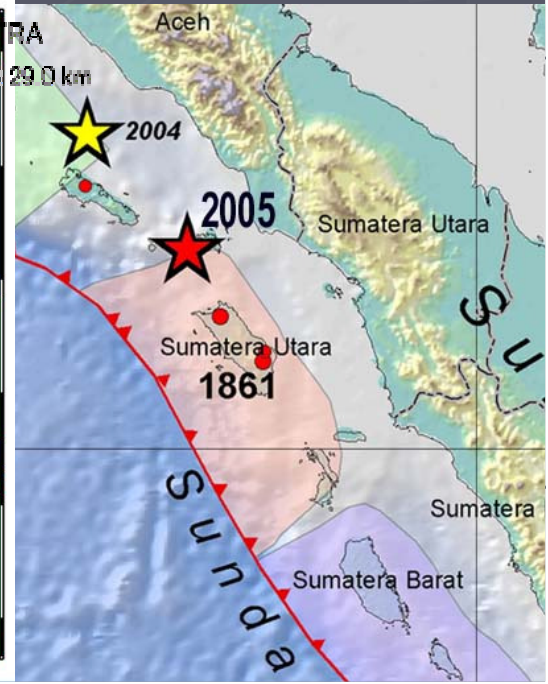
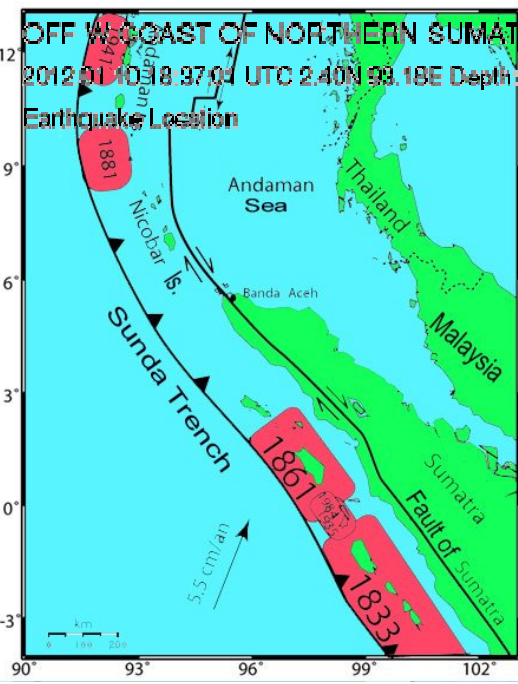
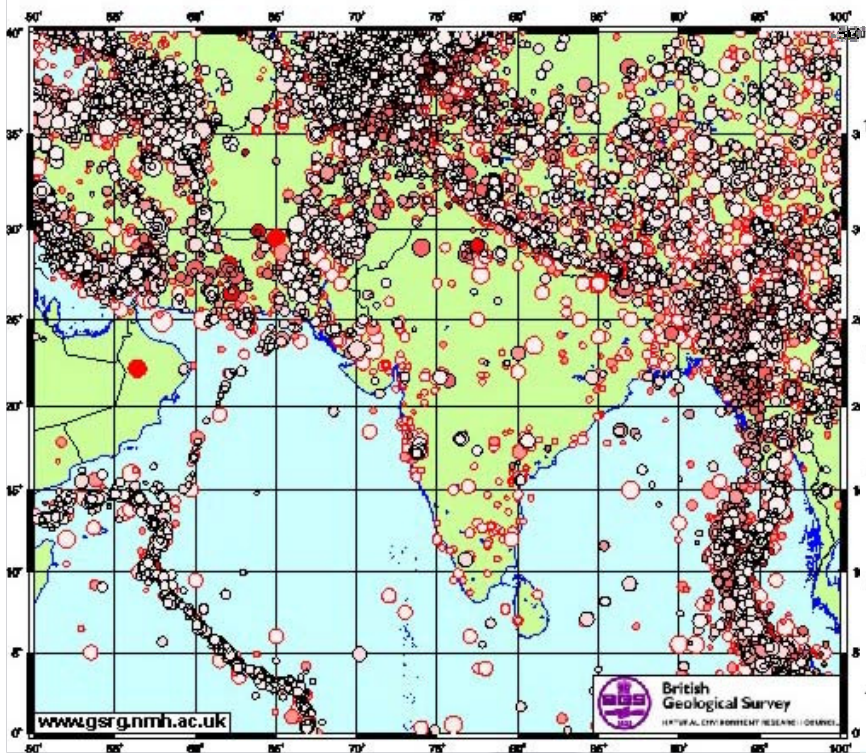
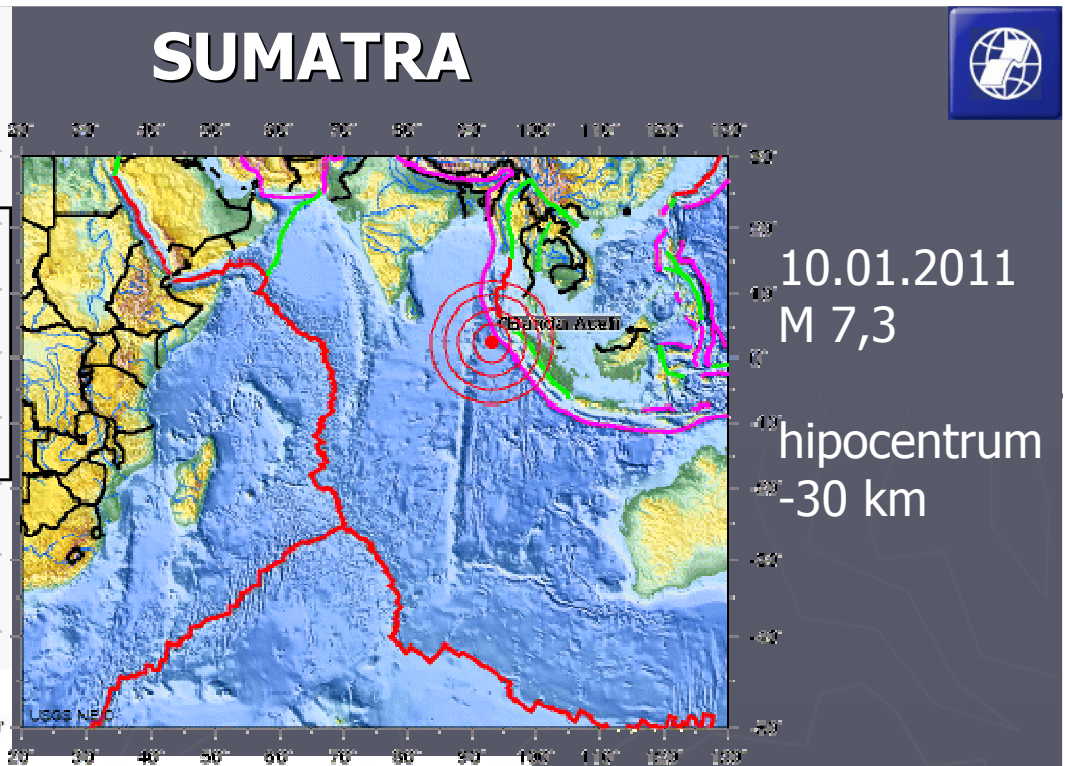
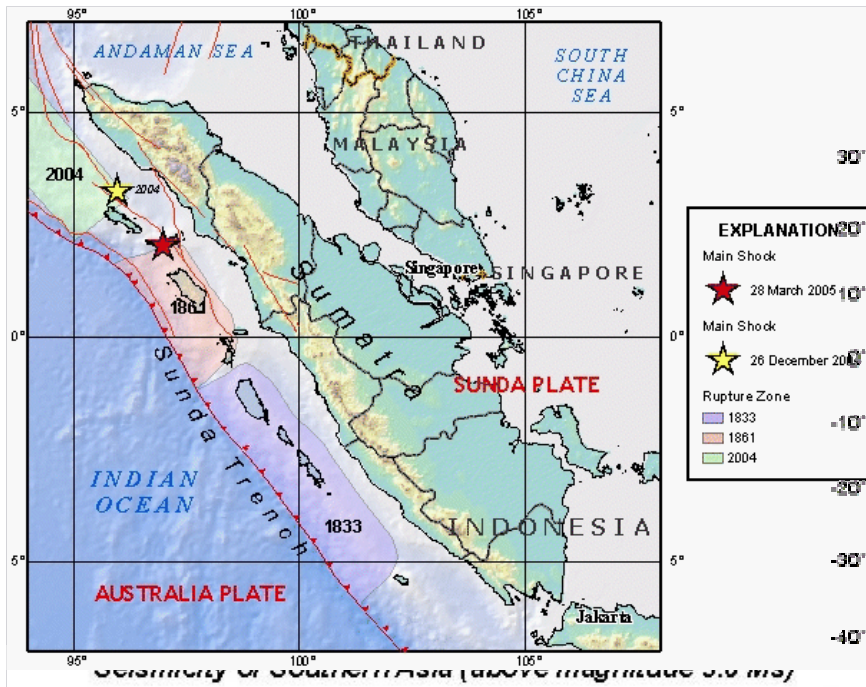

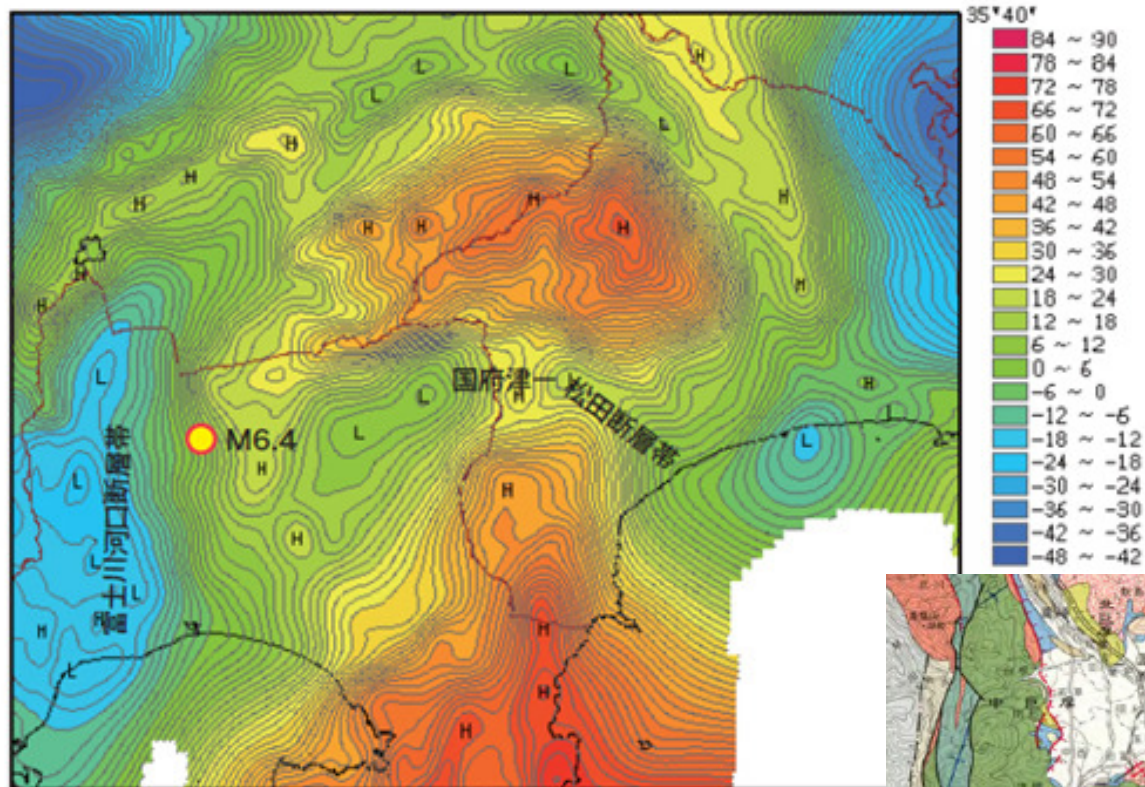
Na styku trzech płyt

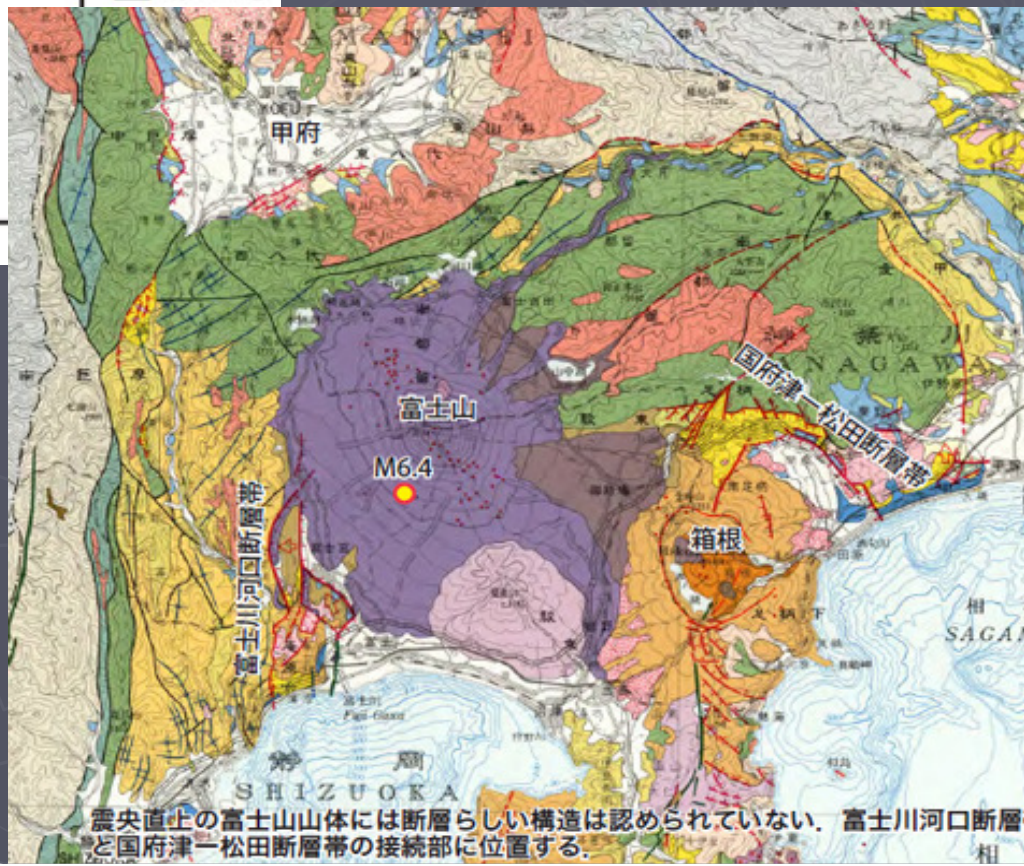

35°40' Contour interval: 2 mGal © GSJ unit.aist.go.jp

mapa anomalii grawimetrycznej

trzęsienie ziemi
Honsiu 2004

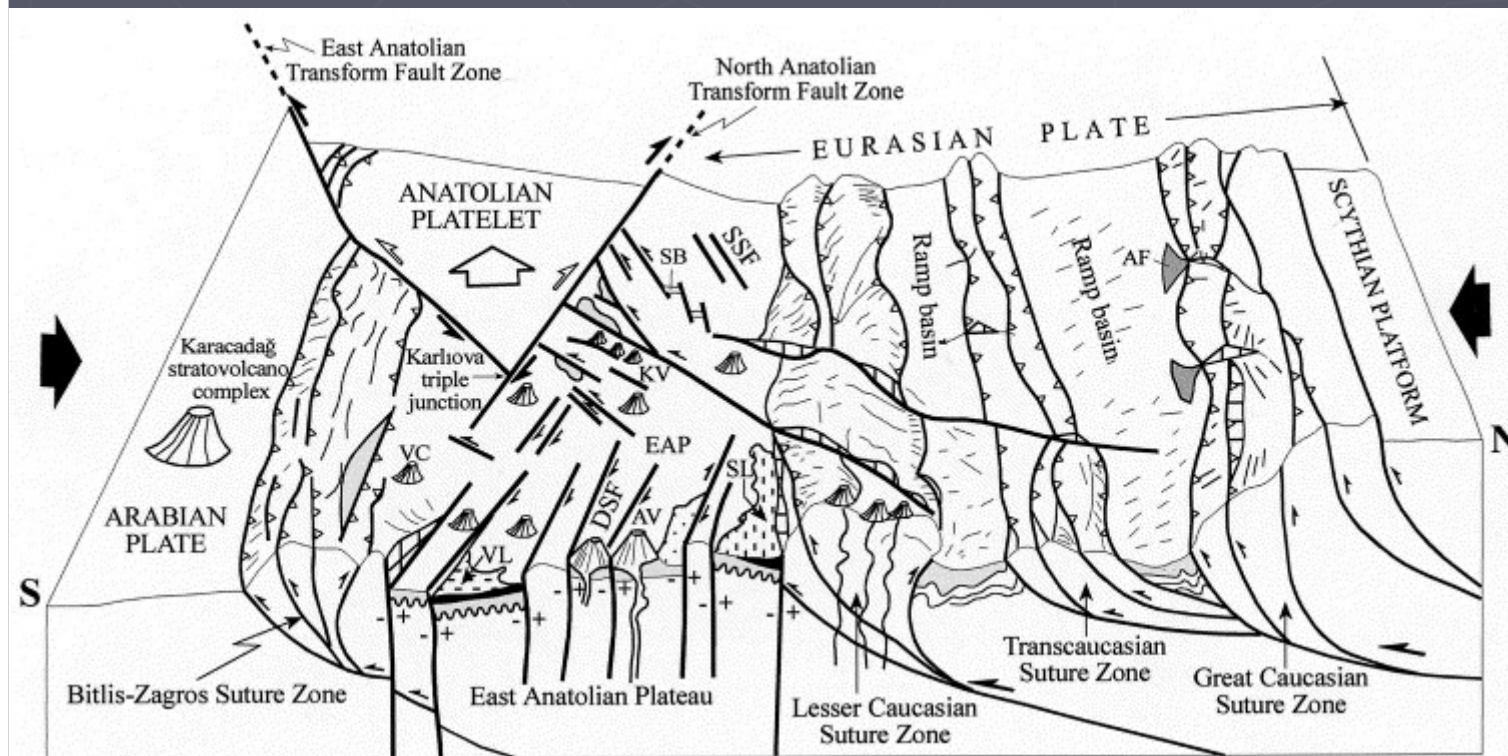
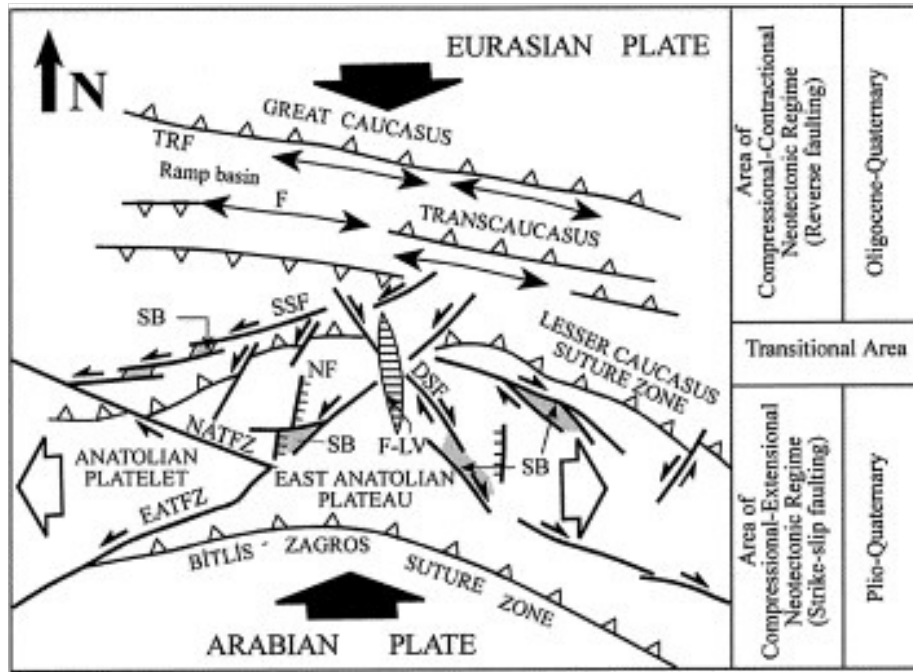
震央直上の富士山山体には断層らしい構造は認められていない。富士川河口断層帯と国府津-松田断層帯の接続部に位置する。

ANATOLIA

Koçyiğit et al. 2001

ANALIZA MORFOTEKTONICZNA uskok San Andreas

Satellite image courtesy M. Rymer, USGS

tommcmahon.net

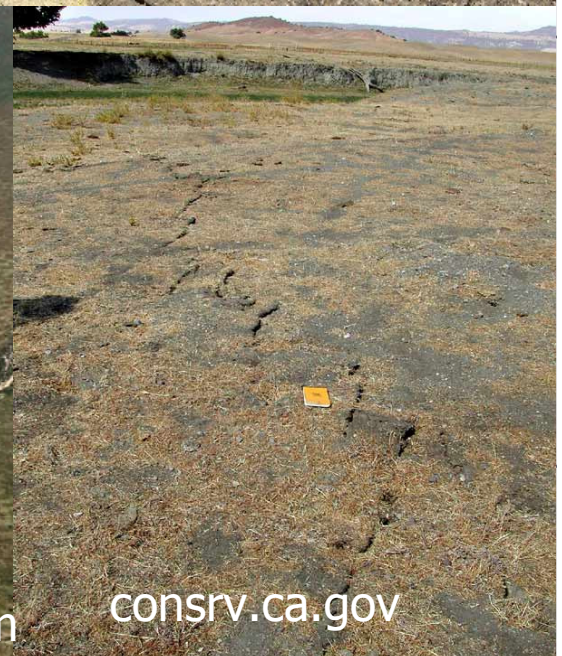
flickrriver.com

maravilhas-naturais.webnode.pt

sciencedude.ocregister.com

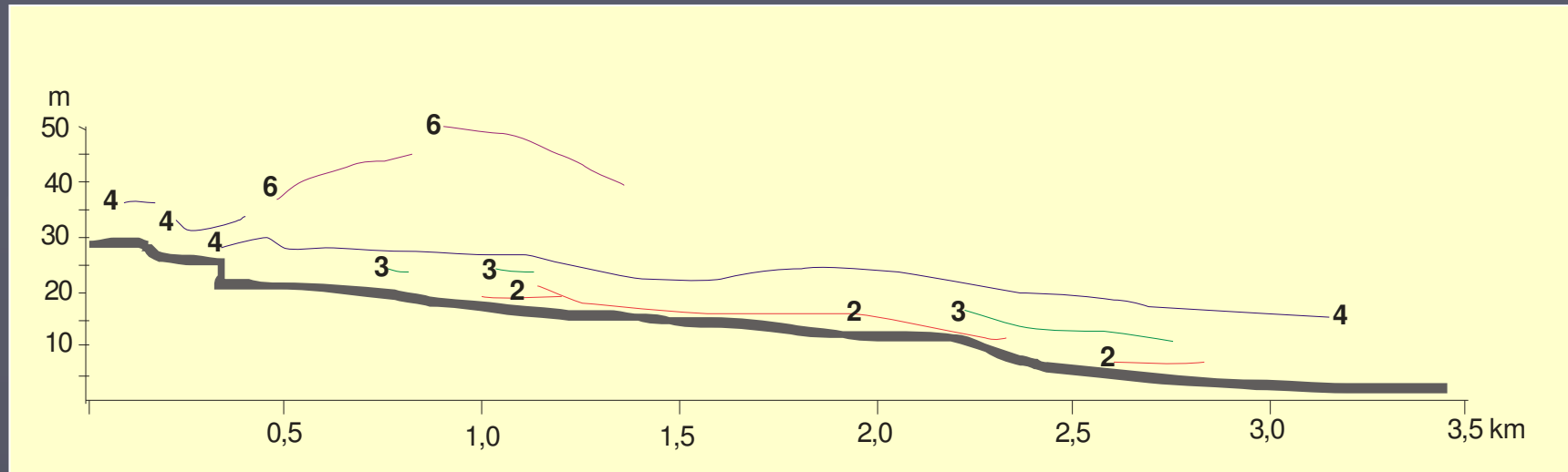

consrv.ca.gov

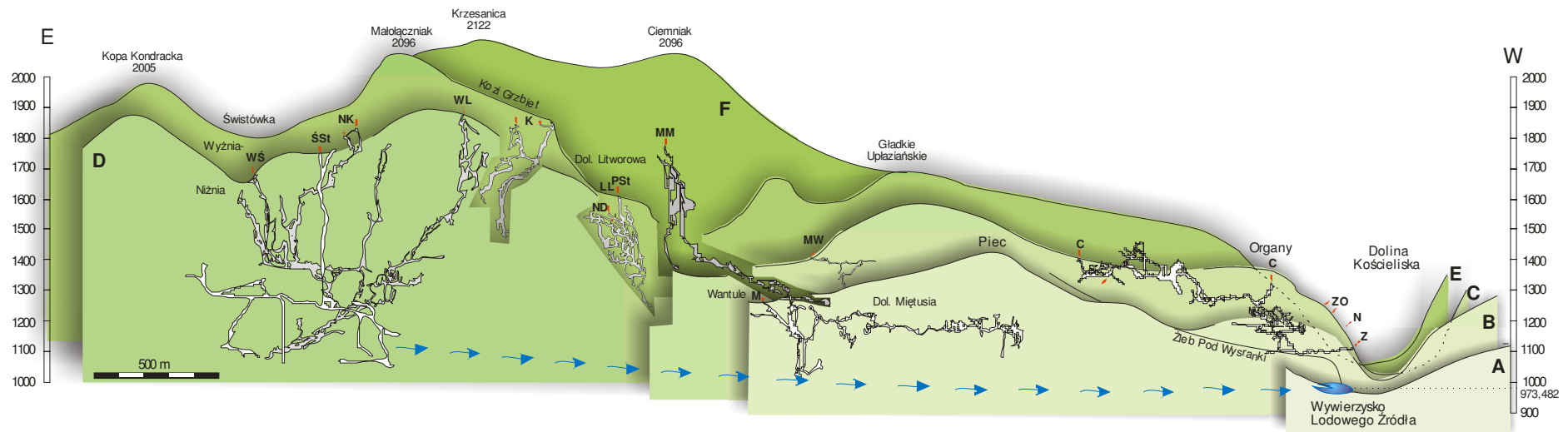
Nachylenia tarasów rzecznych Niedziczanka

**Szczeliny ekstensyjne
= jaskinie**

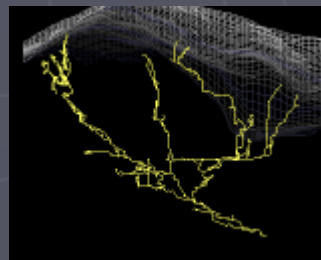

Poziomy jaskiniowe Tatry

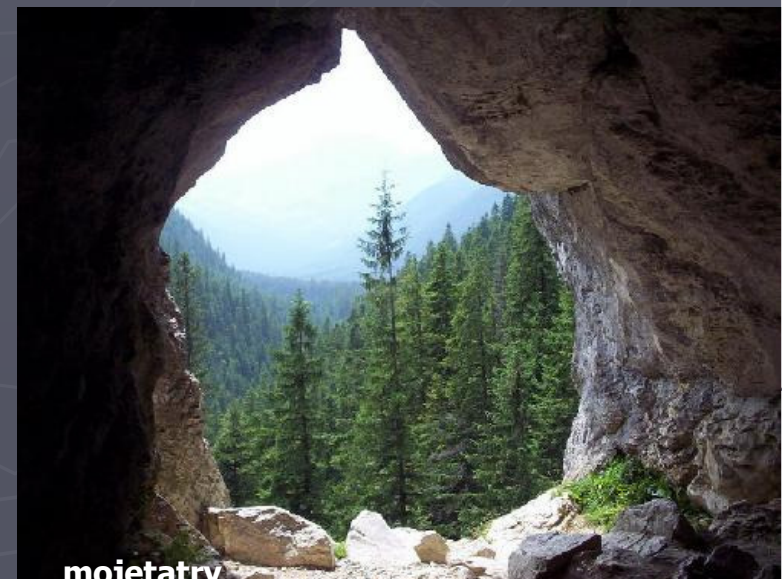

Nowicki 2008

Jaskinia Wielka Śnieżna

szkolaalpinizmu.wordpress.com/

moietatry

Nacieki jaskiniowe

- wulkany błotne

M. Kaspjijskie

salomonkroonenberg.nl

- kurzawki

Hokkaido 1994

www.geot.civil.metro-u.ac.jp

- solanki

Gujarat, Indie 2001

gujaratearthquake.homestead.com

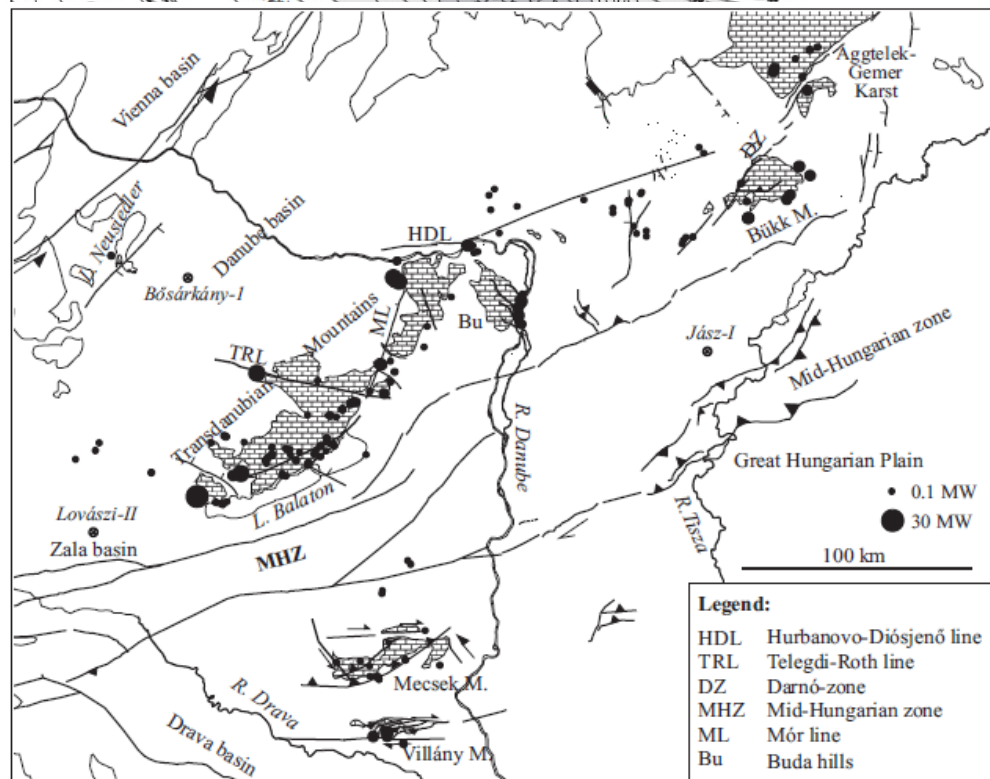
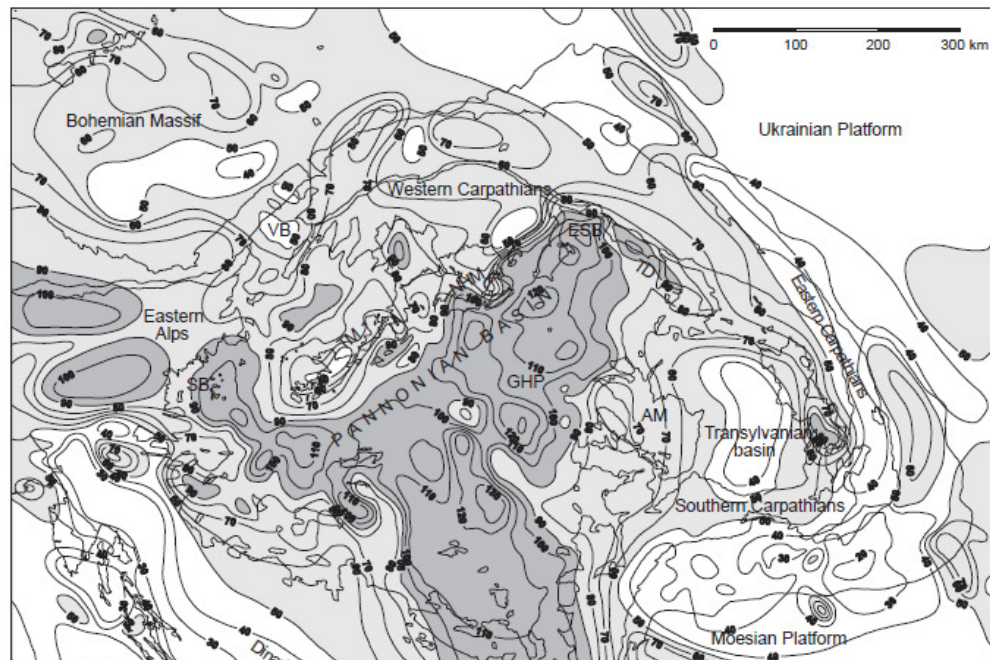

BASEN PANNONŃSKI

strumień ciepły

ciepłe źródła

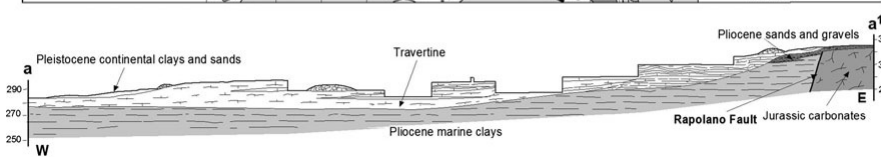
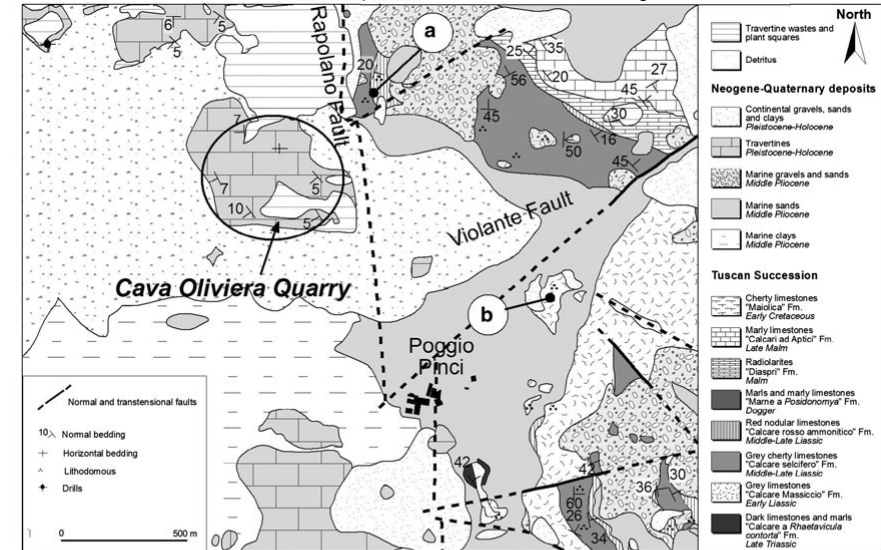
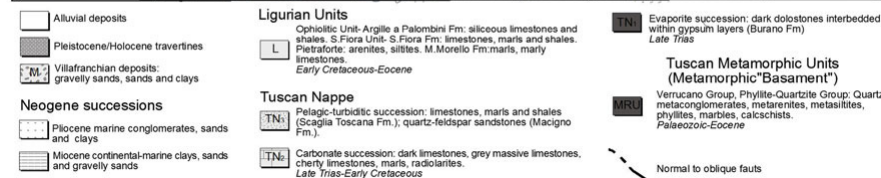
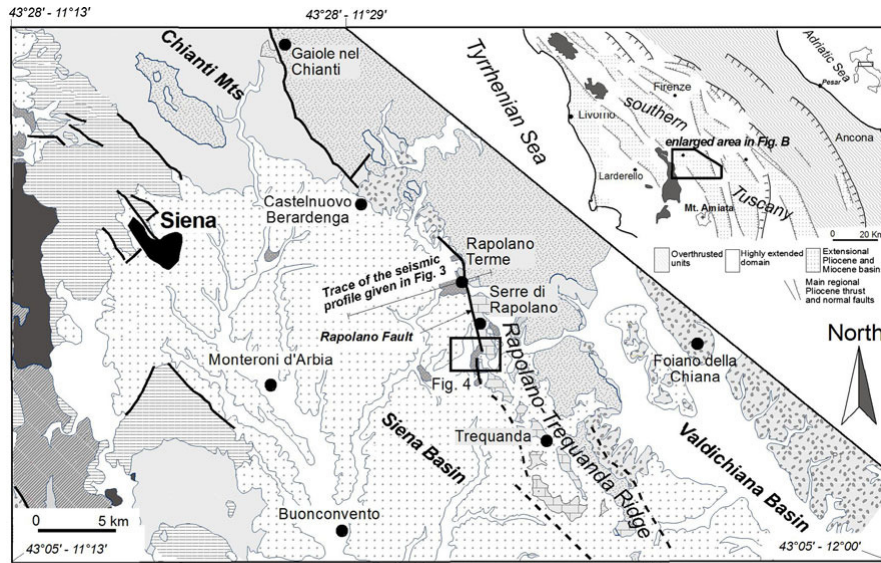

Lenkey et al. 2002

Pleistocenne syn-tectonic travertines Serre di Rapolano (N- Apennines)

Brogi et al. 2010

Trawertyny

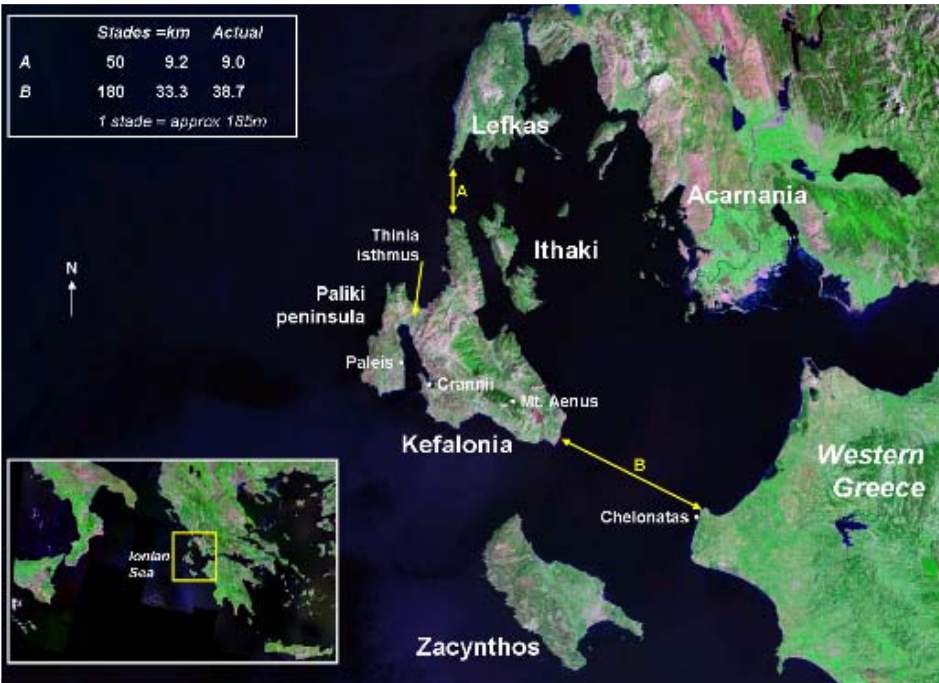
Współczesne procesy deformacyjne

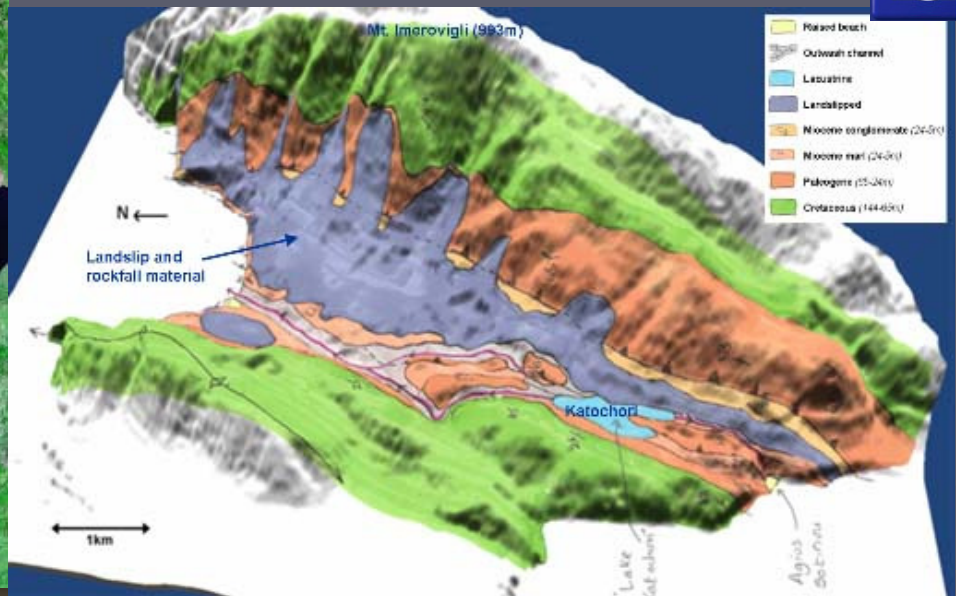
Death Valley, fałdy w gipsach

Death Valley, niezgodność

Zmiana linii brzegowej

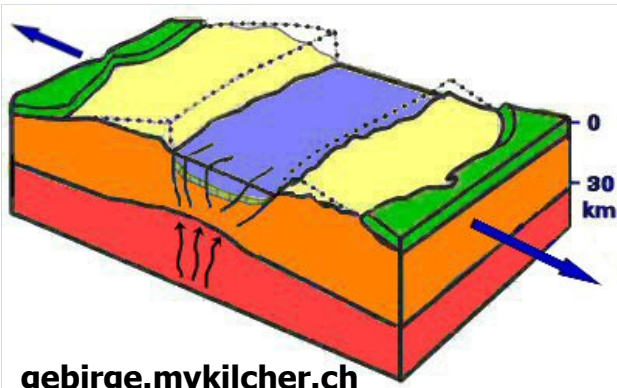

Kanał Strabo

Starożytna Kefalonia 2000 lat temu

geolsoc.org.uk

gebirge.mykilcher.ch

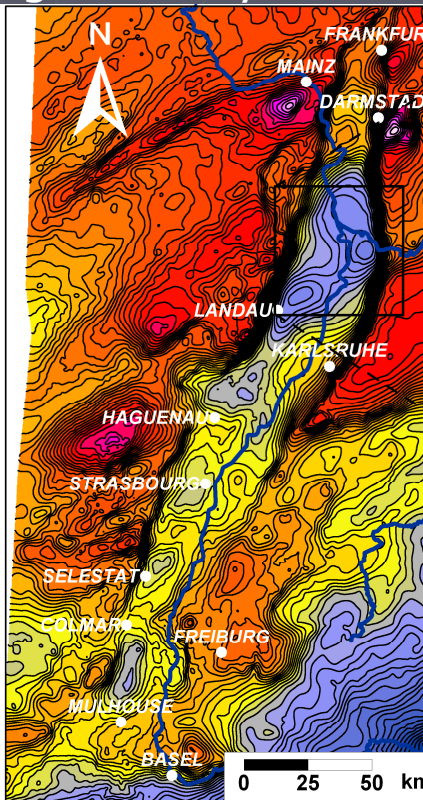
anomalie
gravimetrische

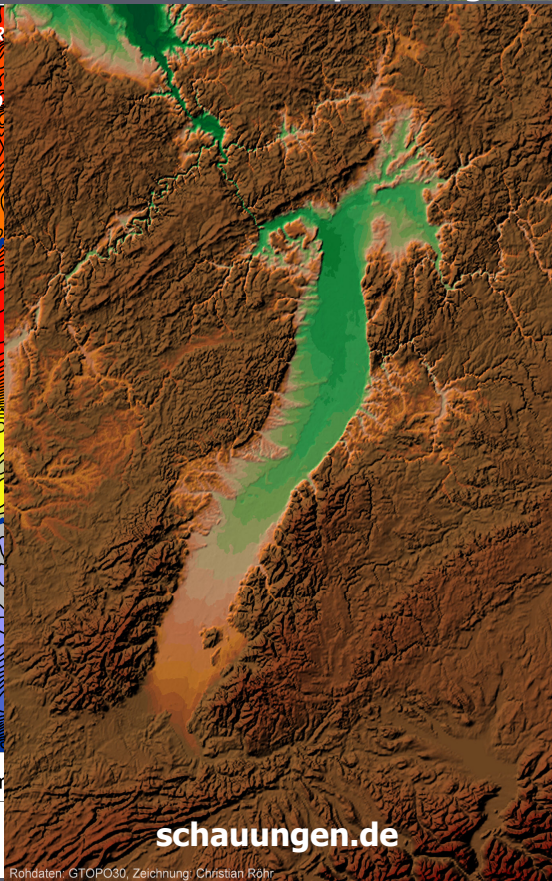
wikipedia.org

Rów Renu

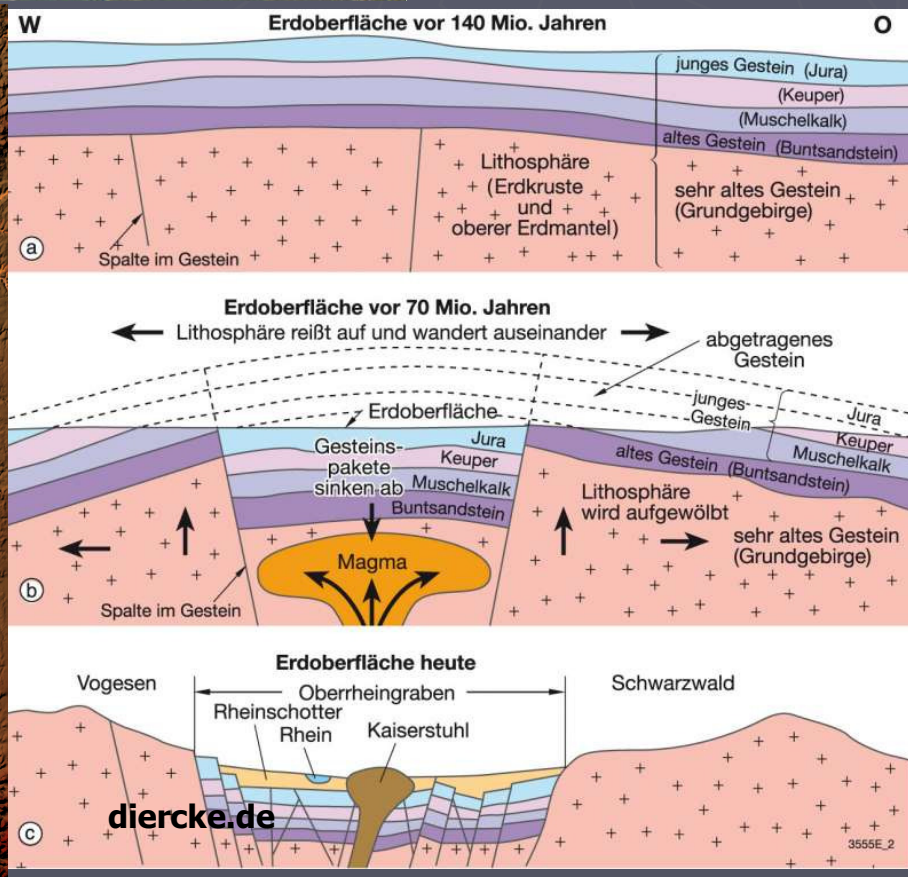

liag-hannover.de

schauungen.de

Rehdaten: GTOPO30, Zeichnung: Christian Röhr

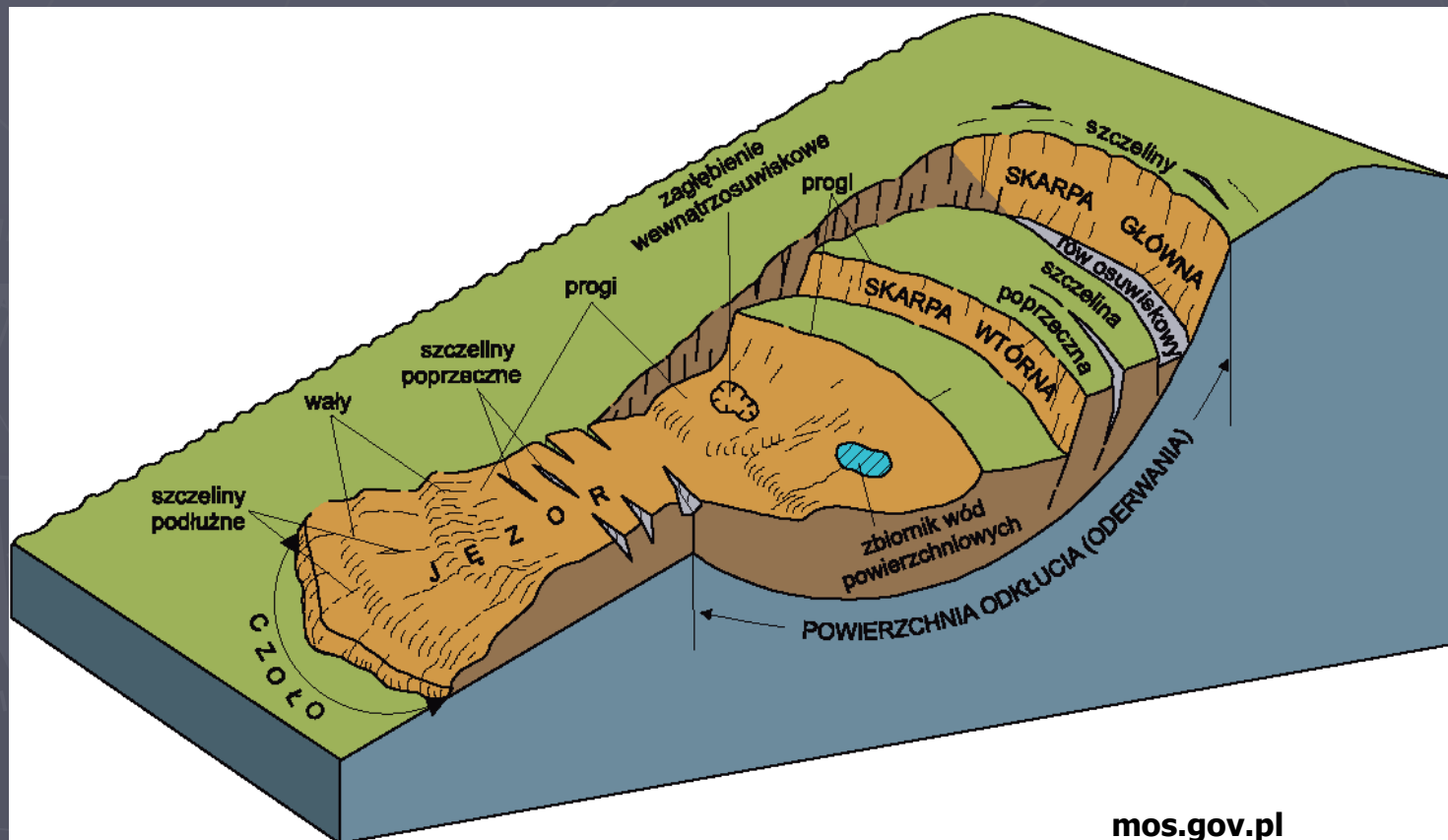

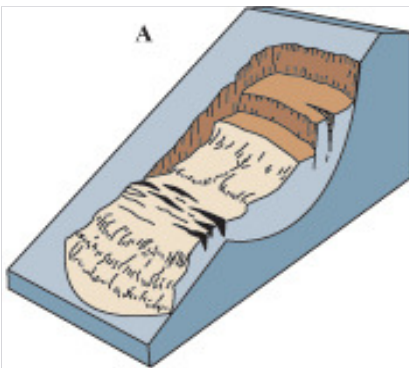
Osuwiska

Ruchy masowe ziemi – zespół ruchów grawitacyjnych, które polegają na przemieszczeniu w dół stoku mas skalnych pod wpływem siły ciężkości.

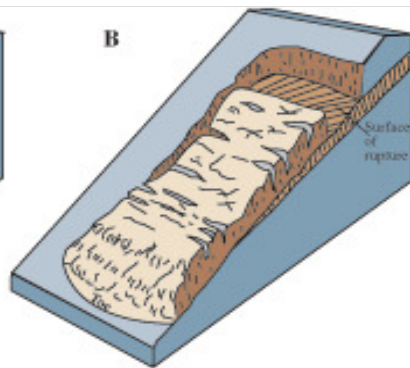
- a) kierunek przemieszczenia mas skalnych w stosunku do położenia warstw
- b) rodzaj materiału;
- c) rodzaj ruchu
- d) aktywność.

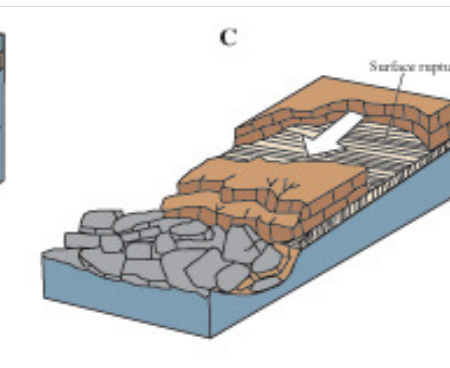

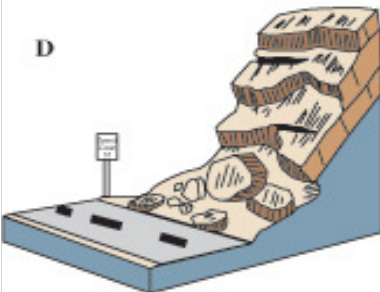
rotacyjne

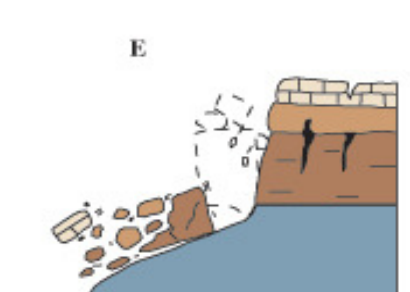
translacyjne

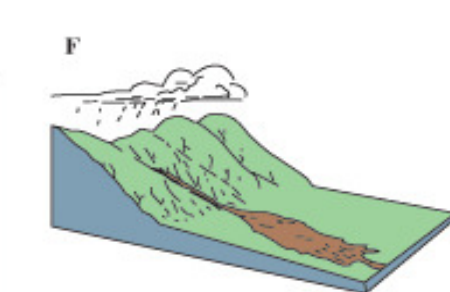
zsuw blokowy

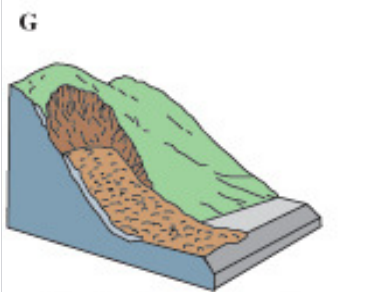
ZSUW

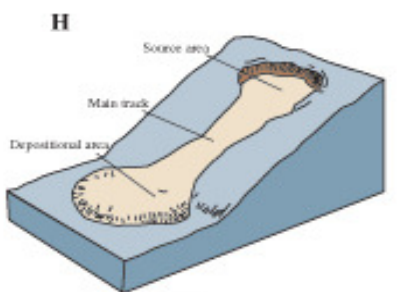
obryw

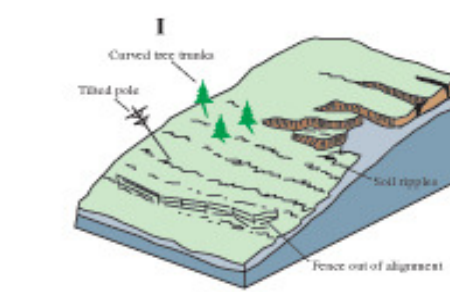
spływ gruzowy

lawina skalna

spływ błotny

pełzanie

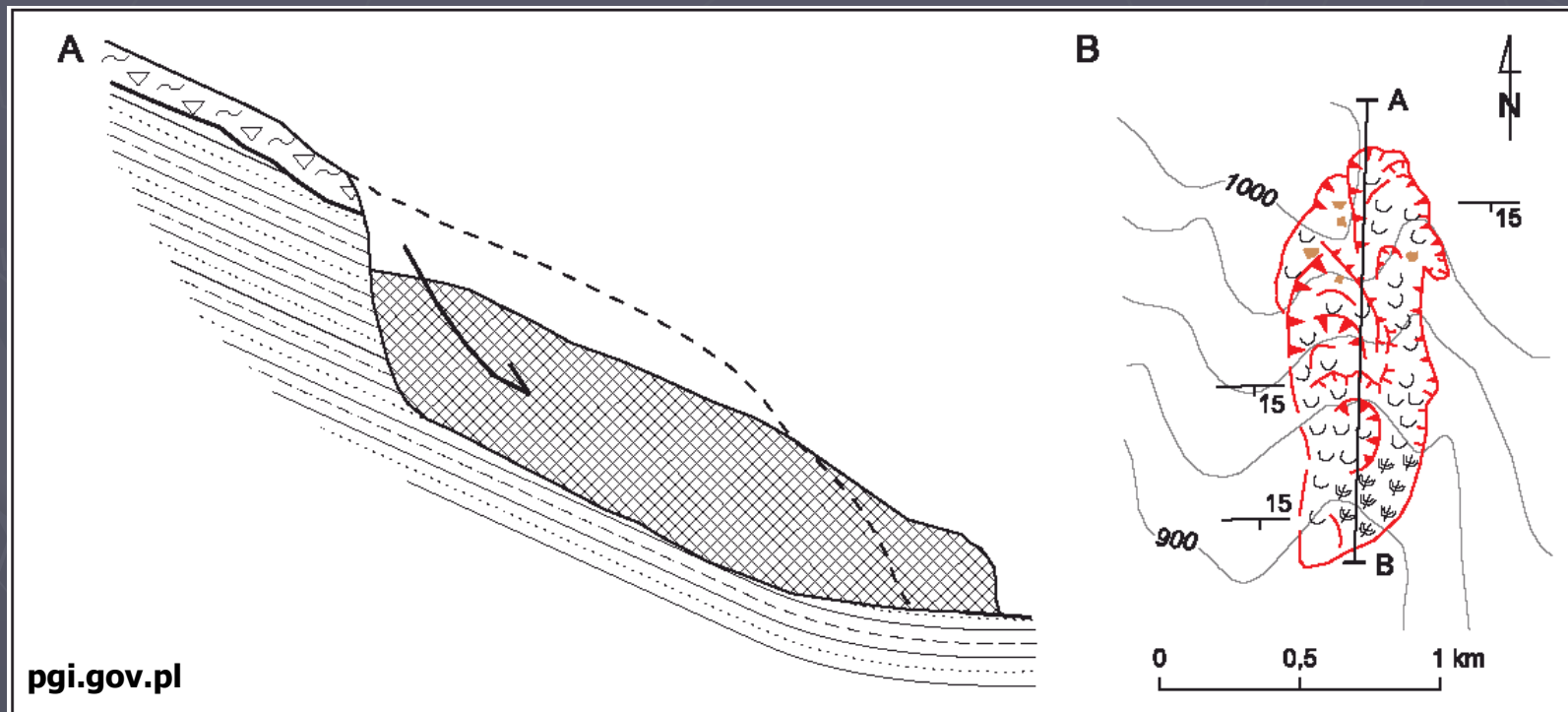
rozsunięcie poziome

pubs.usgs.gov

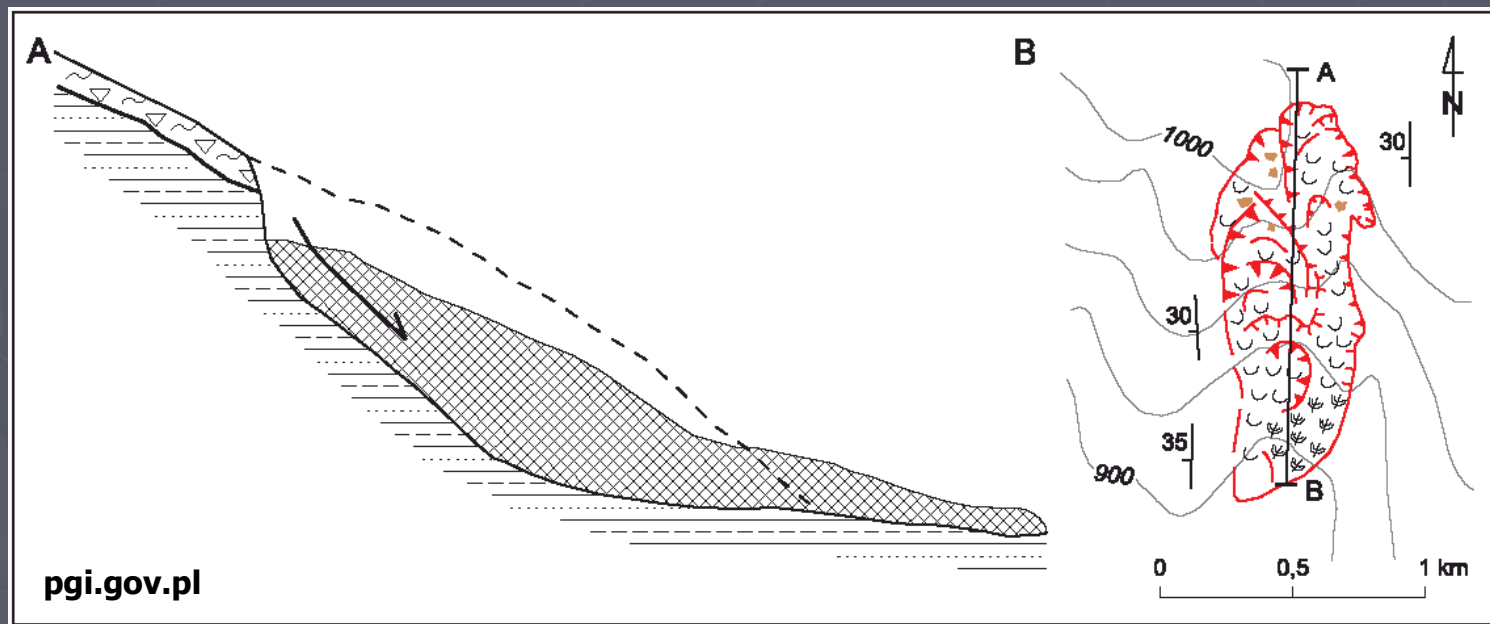
Osuwisko konsekwentne – przemieszczenie mas skalnych po powierzchni równoległej do powierzchni stoku.

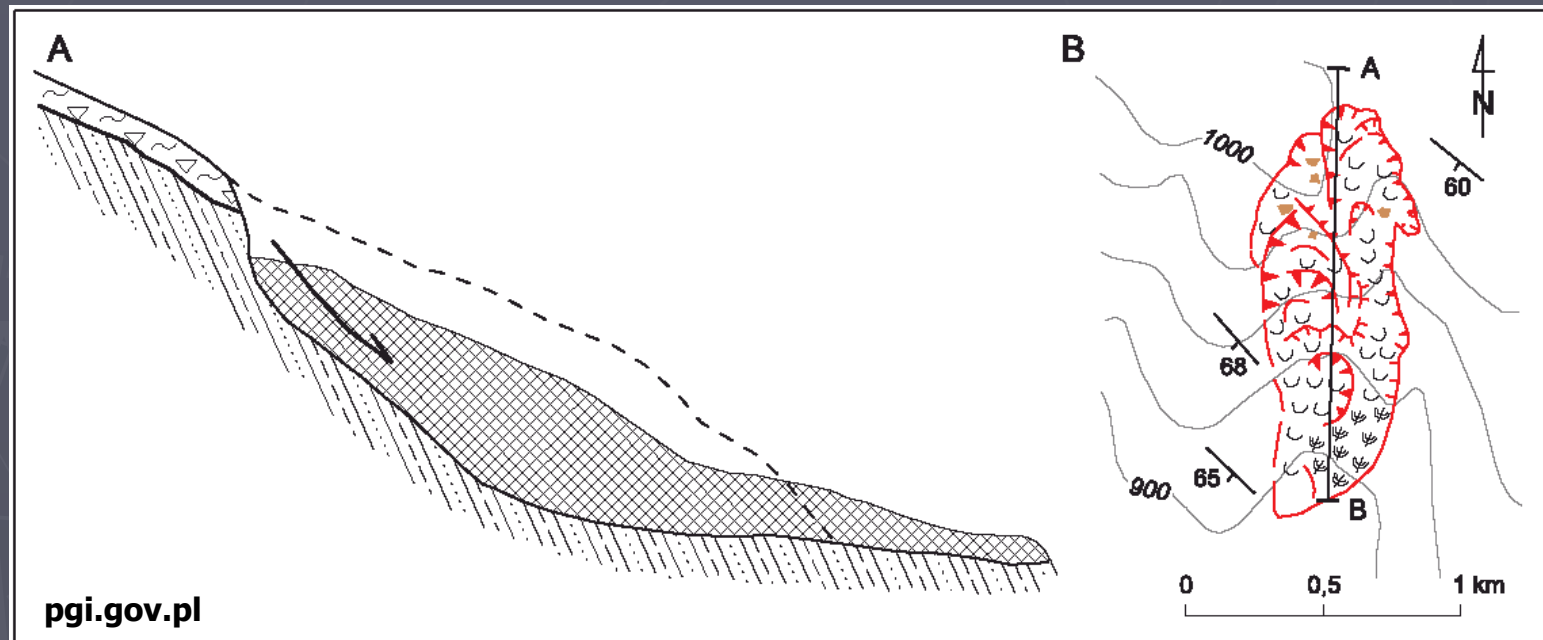
Osuwisko subsekwentne – powstałe poprzez zsuw wzdłuż czołowych powierzchni ławic, w kierunku zgodnym z ich biegiem.

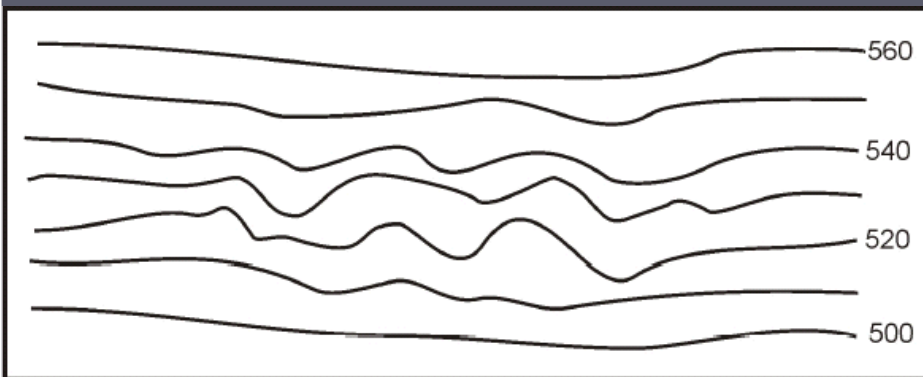
Osuwisko insekwentne – gdy kierunek ruchu jest zorientowany skośnie do powierzchni strukturalnych.

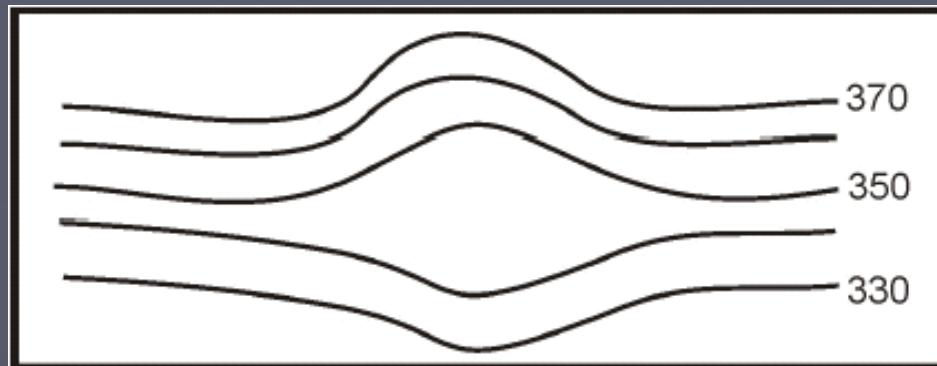

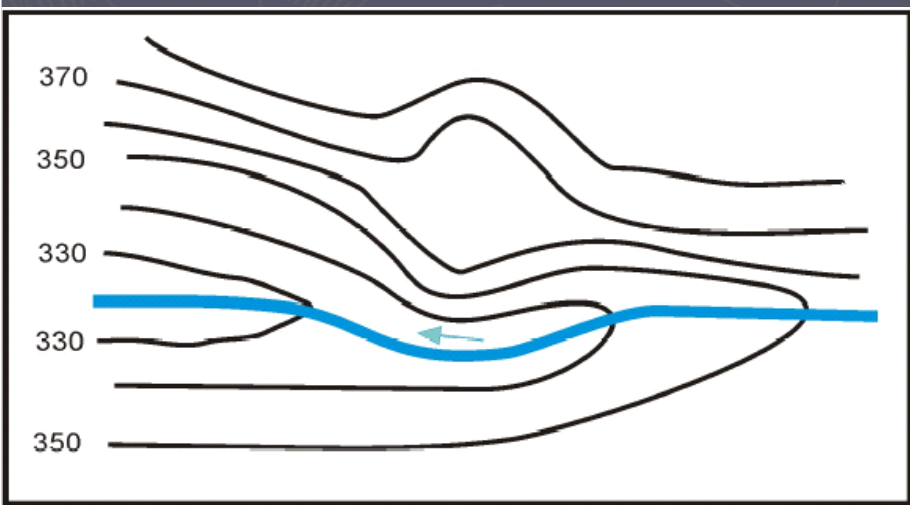
„Tańczące poziomice”,

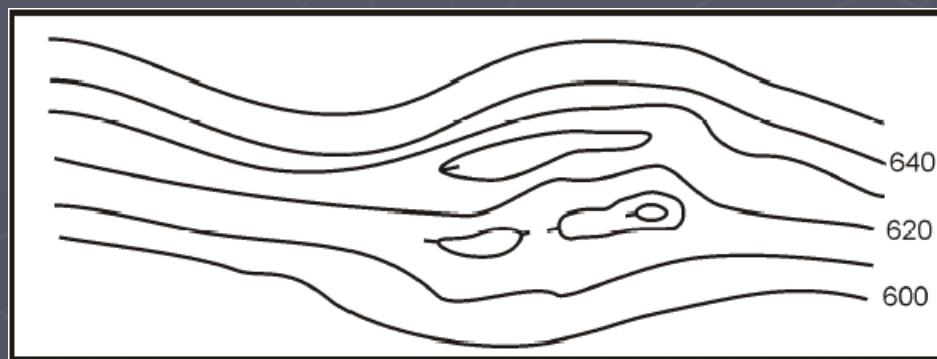
Układ poziomic „przeciwstawny”

Układ poziomic „wymuszający” odchylenie koryta rzecznego

Układ poziomic „złożony”

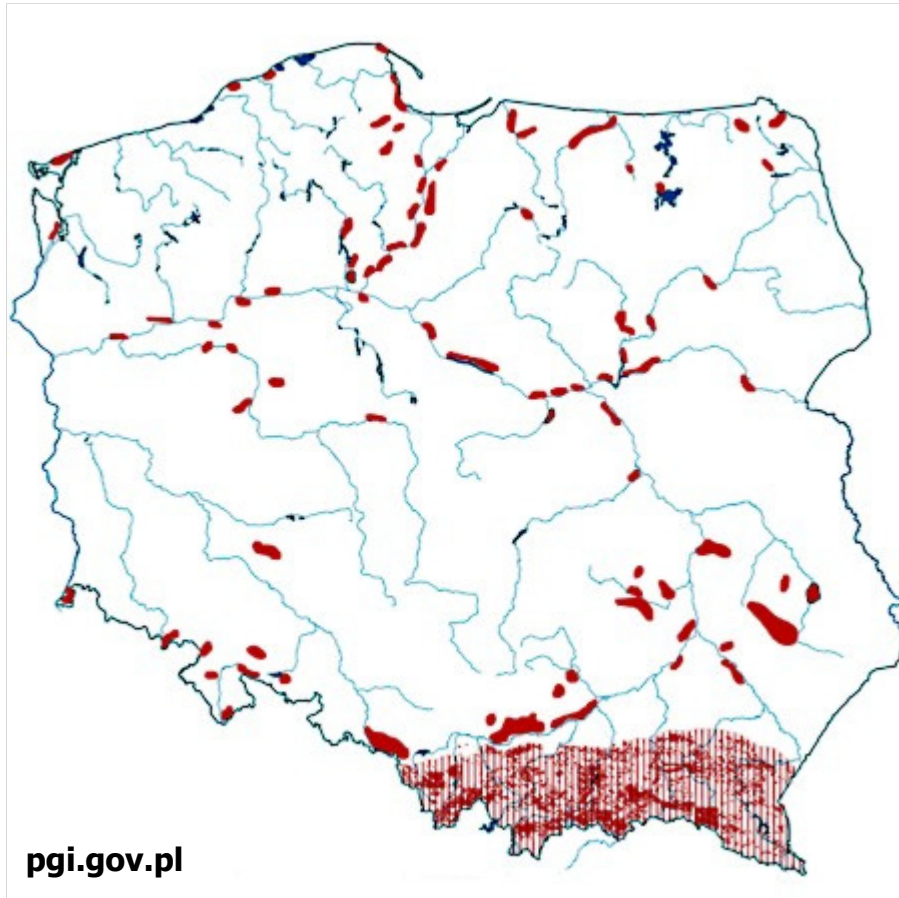
Ostrowiec Świętokrzyski, 19 grudnia 2012

SOP

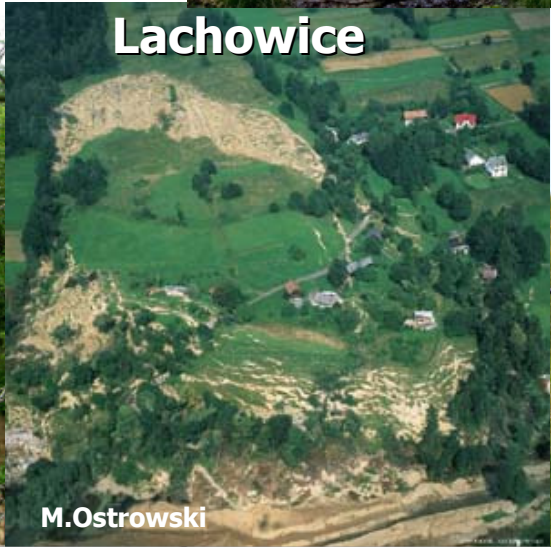
pgi.gov.pl

J. Duszatyńskie

Mszana

Lachowice

M.Ostrowski

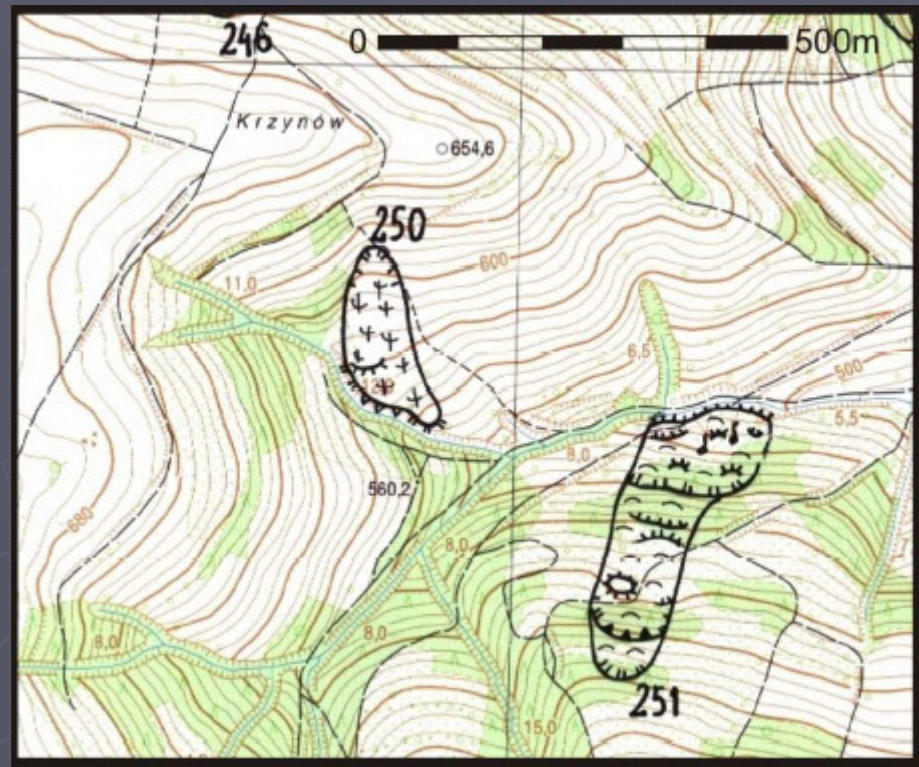
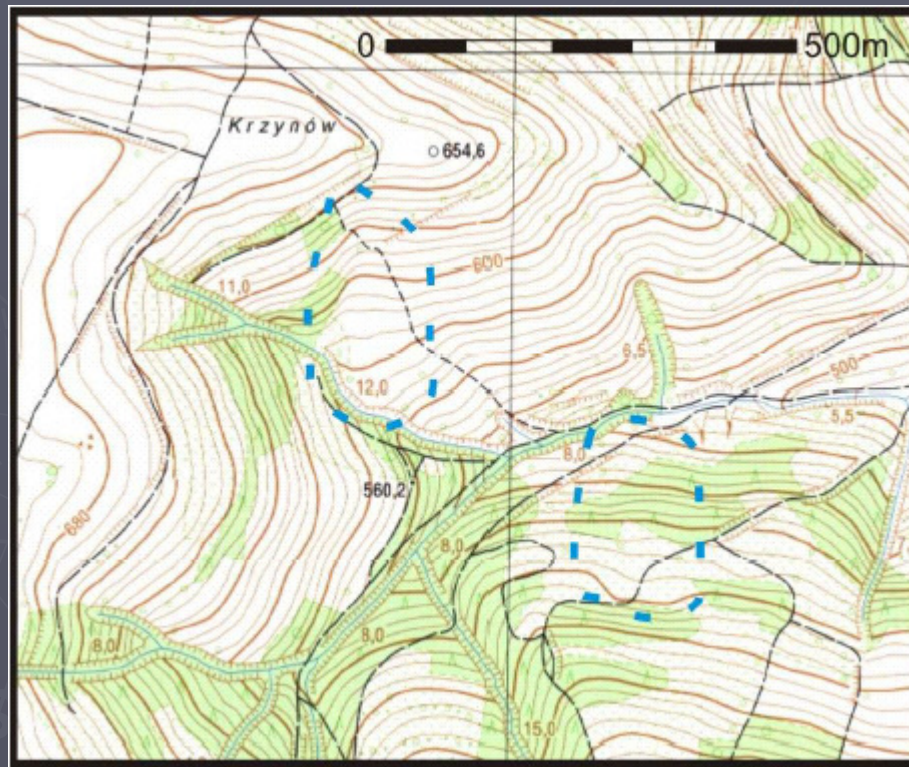
Kłodne

sadeczanin.info

Wykrywanie osuwisk – analiza mapy

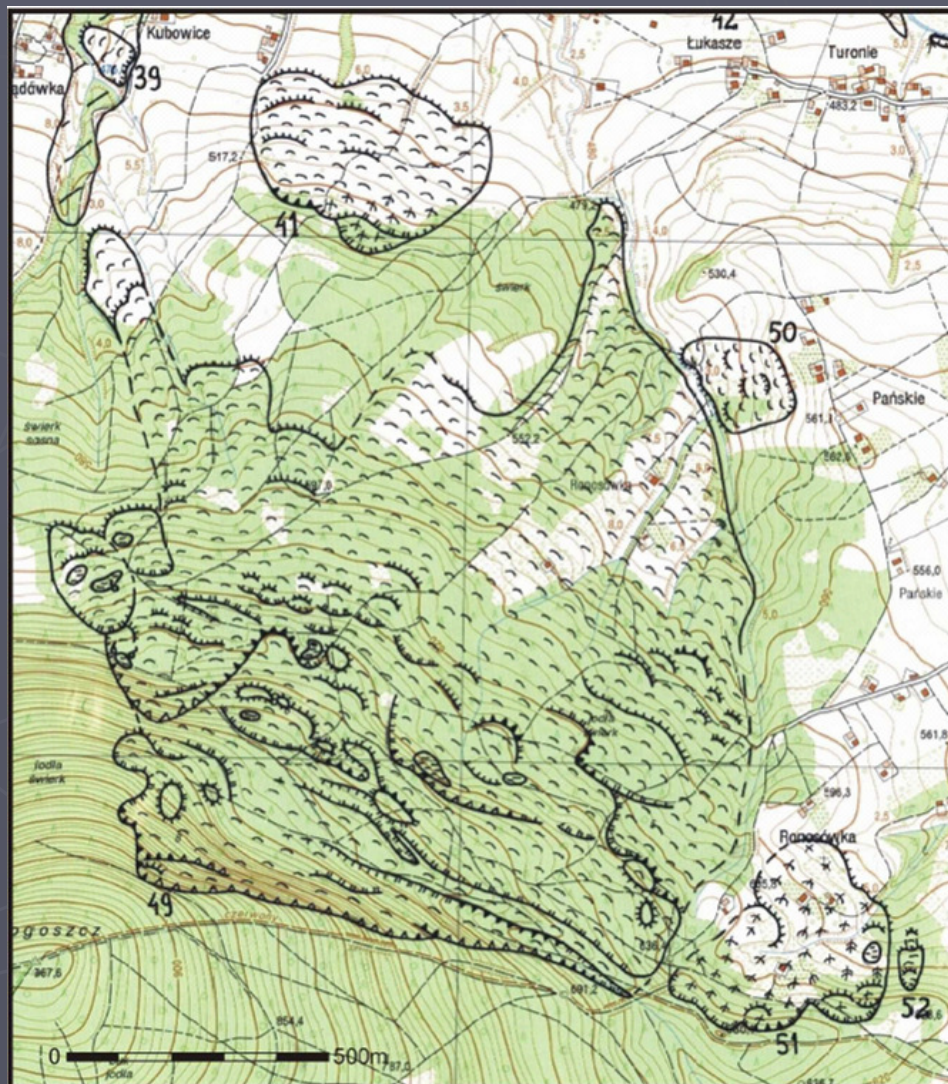
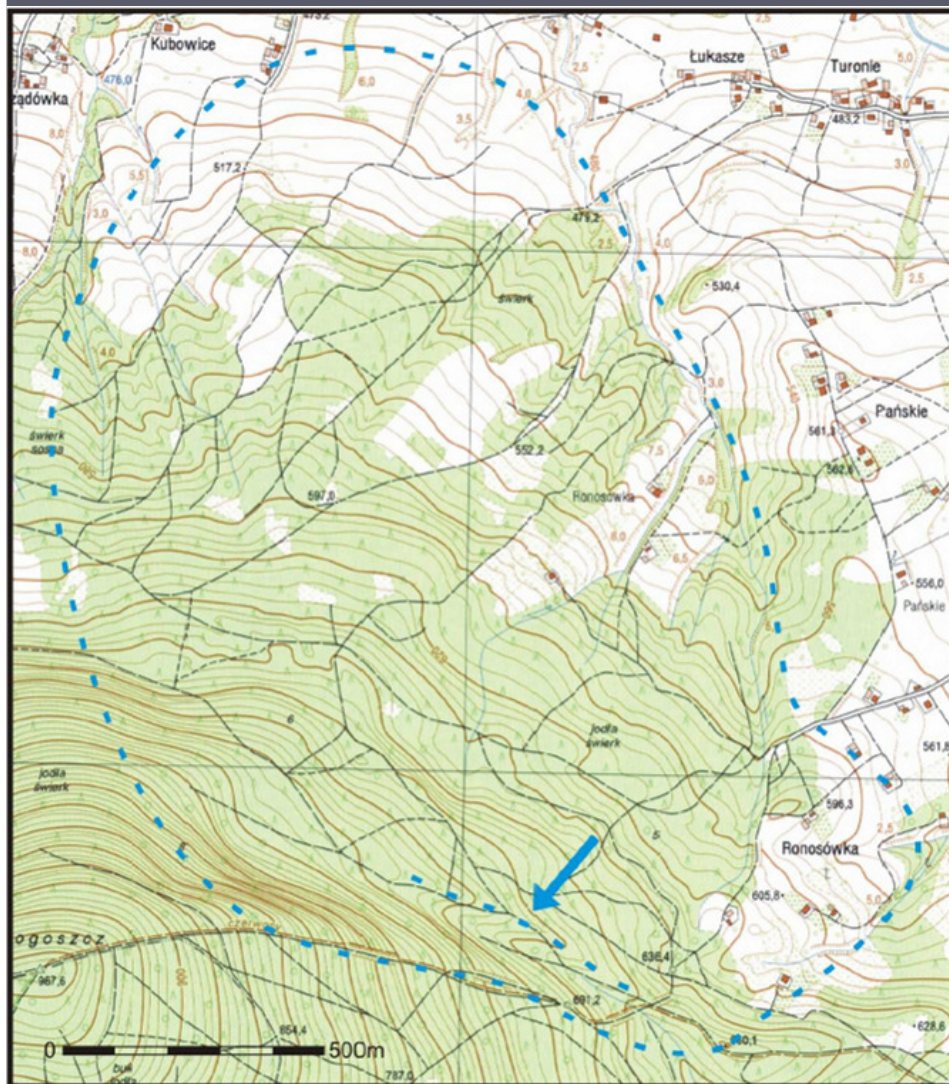

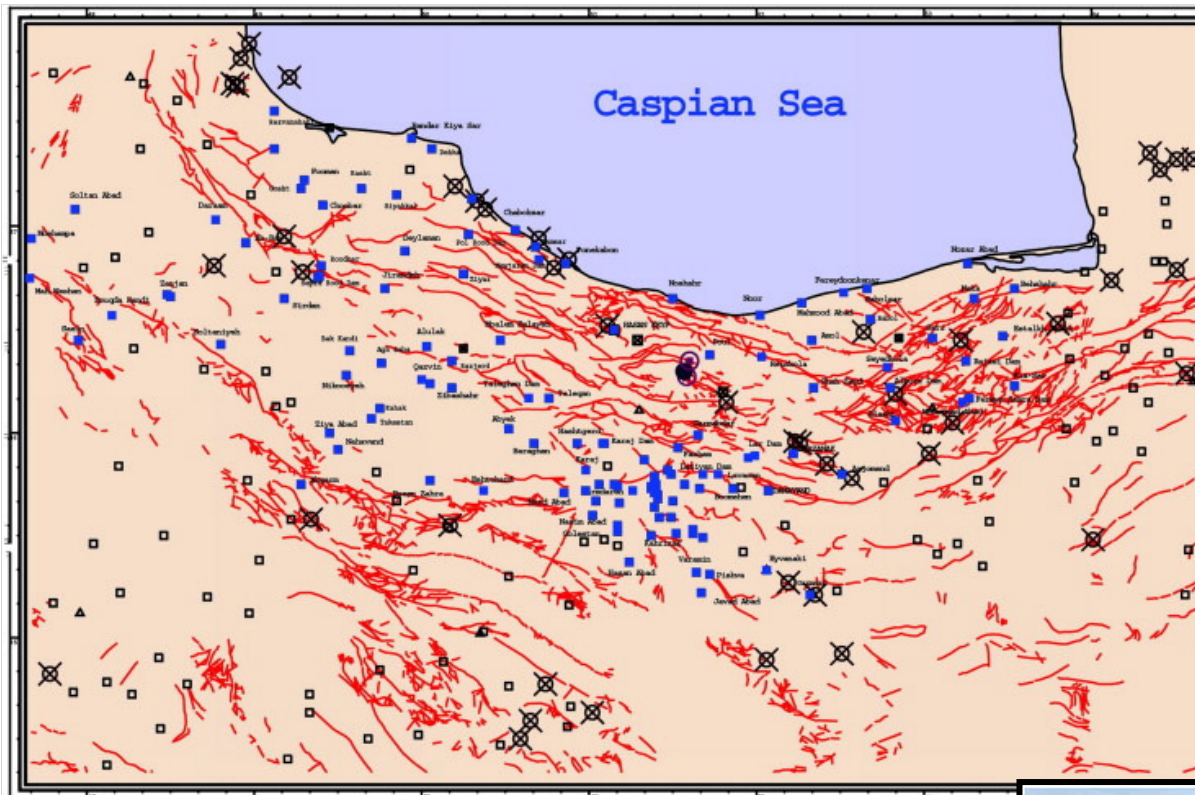

Wykrywanie osuwisk – analiza mapy

archiwum SOPO

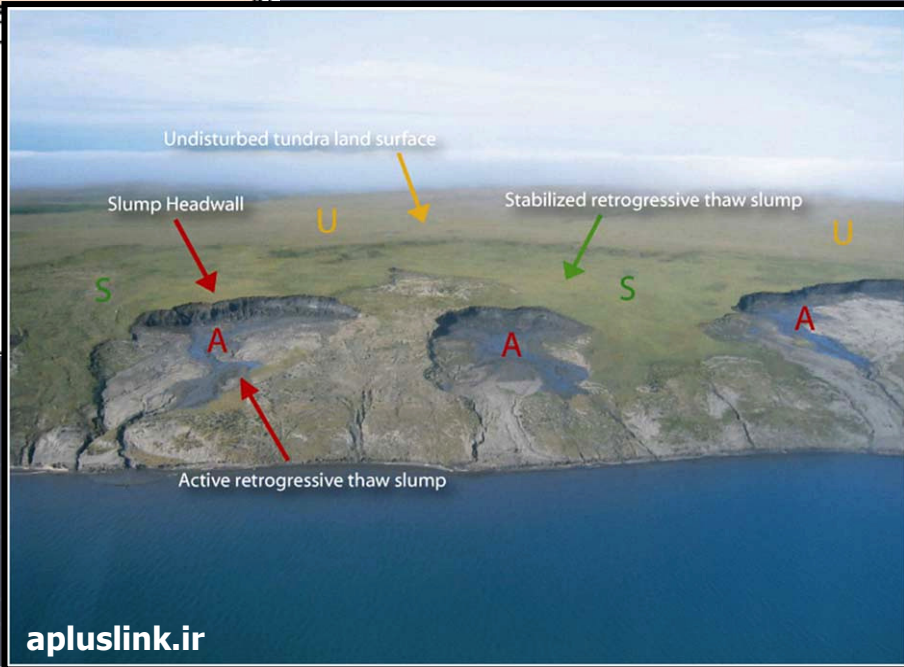

 Building and Housing Research Center
 Iran Strong Motion Network

Triggered Accelerographs	■
Undownloaded SSA-2 Accelerographs	□
Undownloaded SMA-1 Accelerographs	▲
Damage Accelerographs	■
Earthquakes Epicenter (1973-2004)	⊗

Iran 1997

Las Colinas 2001

bestworldstuff.blogspot.com

landslides.usgs.gov

Trzęsienie ziemi Chiny 2008

english.sina.com

Osuwisko wodne

telegraph.co.uk

Osuwisko w Stonebarrow Hill, Dorset

wysokość klifu 140 m
powstało w 1942 r.
aktywowane w 1968
i 2000 r.

preview-risk.com

dauam.marmara.edu.tr

bgs.ac.uk

Japonia, po trzęsieniu ziemi

blogs.agu.org

Turcja 2008

blogs.agu.org

Keelung - Taiwan. 2010

wordlesstech.com

geonet.org.nz

Guatemala 2009

35 osób zginęło

daveslandslideblog.blogspot.com

telegraph.co.uk

Brazylia, styczeń 2011

600 osób zginęło

www.boston.com

daveslandslideblog.blogspot.com

www.boston.com

Schmalkalden, Niemcy listopad 2010

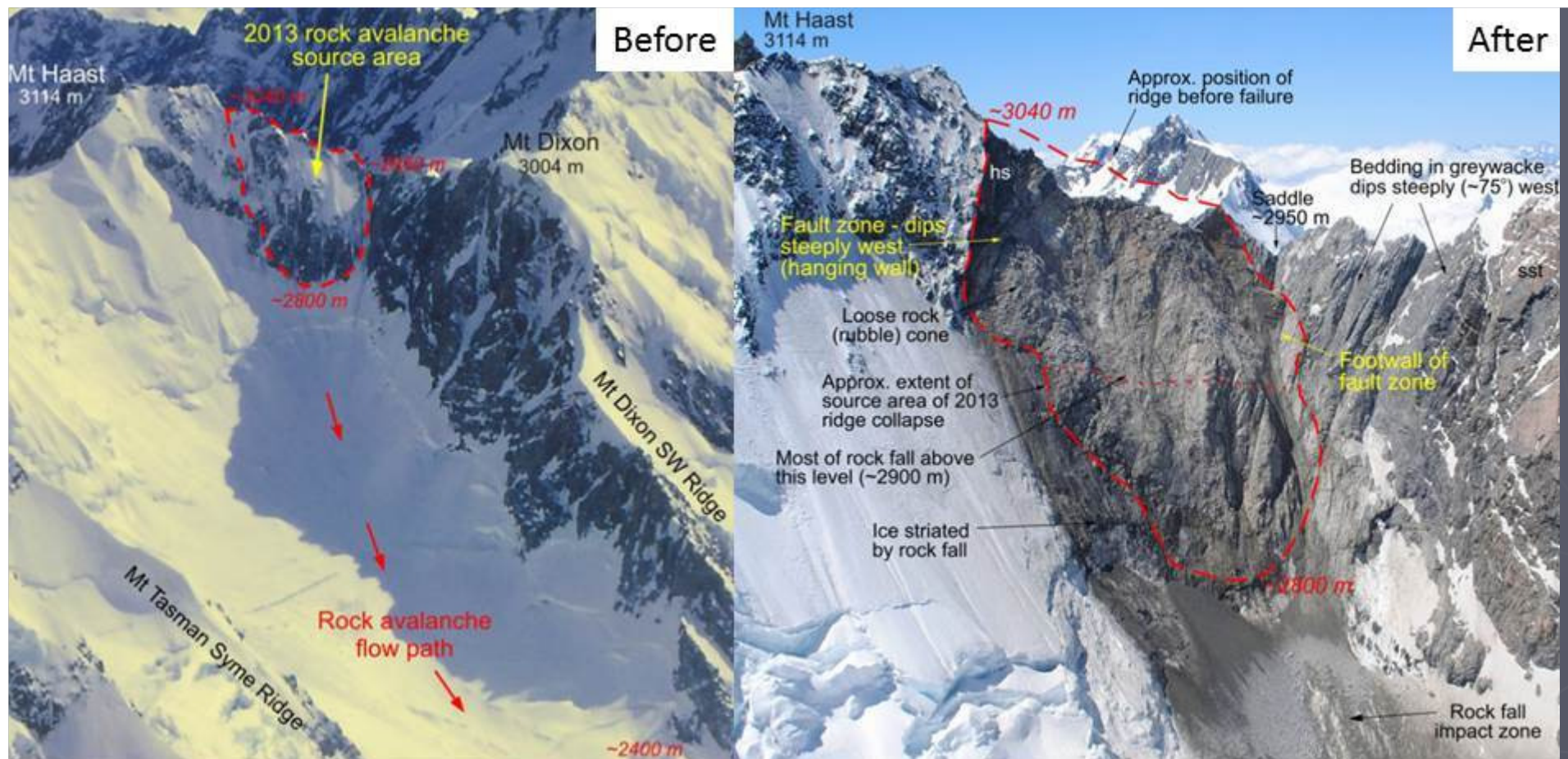

Yamaska River, maj 2010

NOWA ZELANDIA

wysokość „skarpy”: 200-250 m

miąższość: 5-25 m

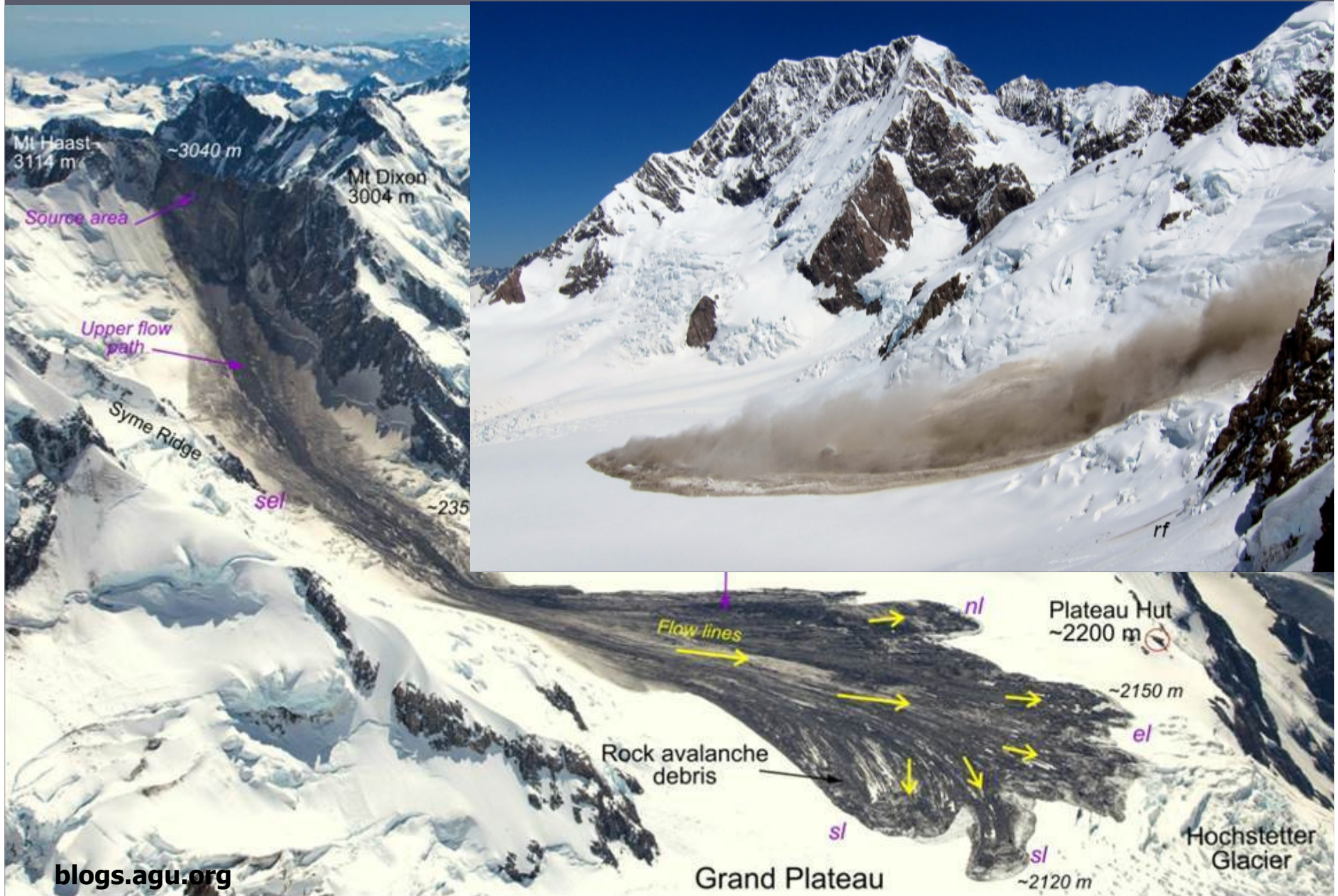
prędkość: 160 km/h

dystans przemieszczenia: 2.9 km

objętość: 2 miliony metrów sześciennych

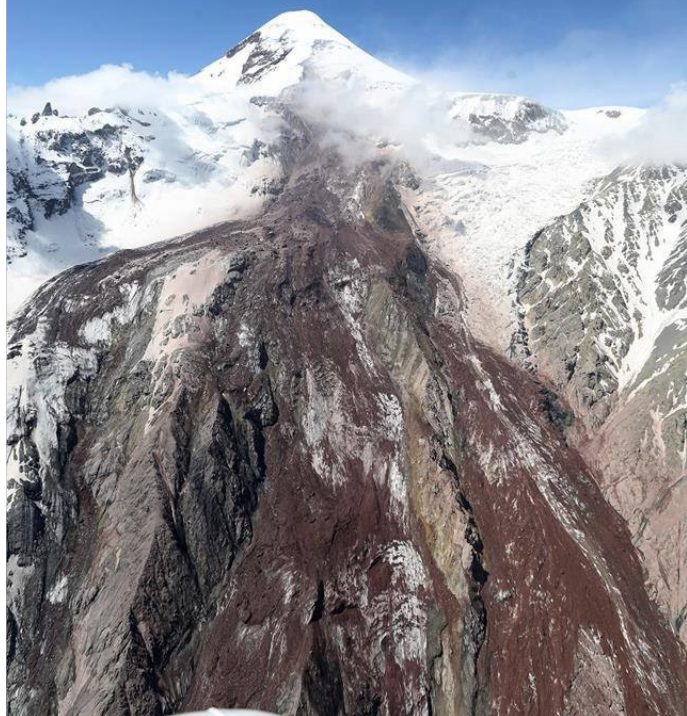

c.d.

**Devdoraki, Georgia
czerwiec 2014**

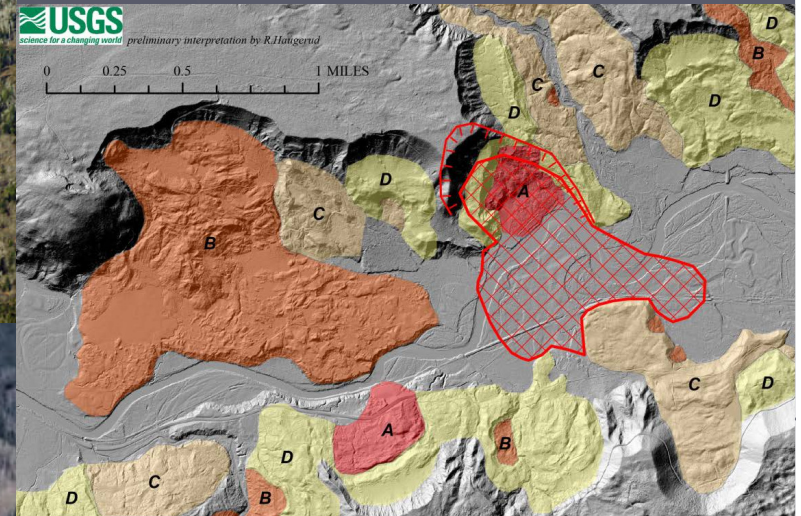

blogs.agu.org

Seattle, marzec 2014

Sri Lanka, październik 2014

Jeziersko, czerwiec 2014

Jeziersko, czerwiec 2014

1. Podaj przykłady przejawów ruchów neotektonicznych
2. Wyjaśnij przydatność jaskiń do badań neotektonicznych

